

Prezident Administrasiyasının rəhbəri
Samir Nuriyev Asiya İnkişaf Bankının
departamentinin Baş direktoru ilə görüşüb

2

"SƏS" qəzeti mənim
üçün ən əziz qəzetdir

№ 060 (6985)

6 aprel 2024-cü il.
Qiyməti 60 qəpik

"Azərbaycan-Türkiyə
birliyini pozmaq istəyənlərin
arzuları puç olacaq"

2

Prezident İlham Əliyev Türkiyə Böyük Millət Məclisinin
millət vəkili Mövlud Çavuşoğlunu qəbul edib

Ermənistanın mina müharibəsi bitəcəkmi?..

"5 aprel görüşü
Ermənistanın
dağılmasının
yol xəritəsidir"

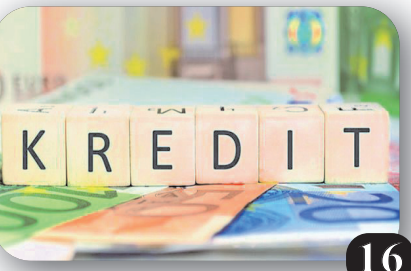
15

Əli Kərimli qoyun
oğrusunu da "siyasi
məhbus" kimi təqdim edir

14

Banka borcumuzu
ödəyə bilmiriksə,
bizi nə gözləyir?

16

Böyük Qayıdış
strategiyası:
ŞUŞA
SAKİNLƏRİNİ
GÖZLƏYİR

3

ABŞ, Ai,
Ermənistan
və
dəvəquşu
nağılı

7

“Azərbaycan-Türkiyə birliyini pozmaq istəyənlərin arzuları puç olacaq”

Prezident İlham Əliyev Türkiyə Böyük Millət Məclisinin millət vəkili Mövlud Çavuşoğlunu qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 5-də Türkiyənin sabiq xarici işlər naziri, Türkiyə Böyük Millət Məclisinin millət vəkili və NATO Parlament Assambleyasındakı nümayəndə heyətinin rəhbəri Mövlud Çavuşoğlunu qəbul edib.

Dövlətimizin başçısı Mövlud Çavuşoğluya ölkəmizdə böyük hörmət bəsləndiyini vurğulayaraq, onun bütün dövrlərdə Azərbaycanın yanında olmasını yüksək qiymətləndirdiyini bildirdi və xalqımızın bunu çox dəyərləndirdiyini qeyd etdi. Prezident İlham Əliyev vurğuladı ki, xüsusilə İkinci Qarabağ müharibəsi zamanı Mövlud Çavuşoğlu müntəzəm surətdə çox önəmli açıqlamalar verib. O, bütün dünyaya Türkiyənin səsini çatdırıb ki, Azərbaycan tək deyil, Türkiyə onun yanındadır. Bu açıqlamalar öz növbəsində Azərbaycanın işinə qarışmaq istəyənlərin qüvvələrin qarşısının alınmasında önəmli rol oynayıb.

Dövlətimizin başçısı bu gün Azərbaycan-Türkiyə birliyinin daha da güclənməsinin önəmini qeyd edərək bildirdi ki, hazırda dünyada, o cümlədən Cənubi Qafqazda proseslər çox təhlükəli istiqamətdə gedir və bununla bağlı Azərbaycan haqlı olaraq öz narahatlığını ifadə edir. Belə ki, Cənubi Qafqaz üçün cızılan plan gələcəkdə böyük fəlakətə gətirə bilər.

Azərbaycan Prezidenti bildirdi ki, Qarabağı işğaldan azad etməyimiz, xüsusilə keçən ilin sentyabrında həyata keçirdiyimiz antiterror əməliyyatı bəzi qüvvələri narahat edib. “Mən hər zaman deyirdim və deyirəm ki, biz haqq yolundayıq, öz əzəli torpaqlarımızı bütün beynəlxalq qanunlar çərçivəsində hərbi yolla azad etmişik”, - deyərək vurğulayan Prezident İlham Əliyev qeyd etdi ki, o vaxtdan bu günədək bizə olan təzyiqlər durmadan davam edir. Avropa Parlamenti təhqirlə dolu çirkin qətnamələr qəbul edib. AŞPA nümayəndə heyətimizi səsvermə hüququndan məhrum edib. Bunlar çox mənfi fəsadlara gətirə biləcək addımlardır və bunun yeganə səbəbi Qarabağı işğaldan azad etməyimizdir.

Bu gün ABŞ, Avropa İttifaqı və Ermənistan arasında Brüsseldə keçiriləcək üçtərəfli görüşə toxunan dövlətimizin başçısı bildirdi ki, bununla Cənubi Qafqaz üçün növbəti təhlükə mənbəyi yaradılır. Halbuki son günlər həm ABŞ-ın, həm də Avropa İttifaqının yüksək vəzifəli şəxsləri onların təşəbbüsü ilə baş tutan telefon danışıqları əsnasında bizi inandıрмаğa çalışmışlar ki, bu görüş Azərbaycanın əleyhinə deyil. Prezident İlham Əliyev qeyd etdi ki, lakin biz bunun Azərbaycanın və Cənubi Qafqazda iş birliyinin əleyhinə olduğunu bilirik. Bu, ayırıcı xətlərini yaradılması və ölkəmizi təcrid etmək məqsədi güdür.

Dövlətimizin başçısı bir daha qeyd etdi

ki, keçən ilin sentyabrından indiyədək Avropa Parlamentinin, Avropa Şurasının Azərbaycan əleyhinə bəyanatlar verməsi, Ermənistanı Cənubi Qafqazda bir silahlı forpost kimi yaratmaq cəhdləri gələcəkdə çox böyük fəsadlar törədəcək. Buna görə, biz bununla bağlı ABŞ və Avropadakı tərəfdaşlarımızla xəbərdarlıq etmək üçün açıqlamalar verdik.

Geosiyasi vəziyyətin dəyişdiyini deyən Prezident İlham Əliyev belə bir şəraitdə Azərbaycan-Türkiyə birliyinin hər zaman olduğu kimi, bu gün də güclü olmasının vacibliyini qeyd etdi və bu birliyi pozmaq istəyənlərin arzularının puç olacağına əminliyini bildirdi.

Xoş sözlərə görə minnətdarlığını ifadə edən Mövlud Çavuşoğlu Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın salamlarını dövlətimizin başçısına çatdırdı.

Prezident İlham Əliyev salamlara görə minnətdarlığını bildirdi, onun da salamlarını Rəcəb Tayyib Ərdoğanla çatdırmağı xahiş etdi.

Mövlud Çavuşoğlu hər zaman olduğu kimi, bu dəfə də doğma Azərbaycanda

olmalarından böyük sevinc hissi keçirdiklərini dedi. O, İlham Əliyevi prezident seçkilərində inamlı qələbə münasibətilə təbrik edərək, bunu Azərbaycan xalqının dövlətimizin başçısına Qarabağda Zəfər qazanan Ali Baş Komandan kimi yüksək etimadının təzahürü olduğunu dedi.

Azərbaycan Prezidentinin andiçmə mərasimindəki çıxışında Türk dünyasını bizim bir ailəmiz adlandırdığını qeyd edən Mövlud Çavuşoğlu diqqətə çatdırdı ki, dövlətimizin başçısının bu çıxışında Türk dünyasının birliyi ilə bağlı dediyi çox dəyərli fikirlər Türk dünyasında böyük məmnunluqla qəbul olunub. Mövlud Çavuşoğlu vurğuladı: “Siz dünyada önəmli bir lidersiz və Sizin Türk dünyasının güclənməsi istiqamətində atduğunuz addımlar bütün Türk dünyasına bəllidir”.

Prezident İlham Əliyev qeyd etdi ki, həqiqətən də Türk dünyası bizim bir ailəmədir və biz bu istiqamətdə çalışmalıyıq. Mövlud Çavuşoğlu dedi ki, Azərbaycanın Qarabağ Zəfərini həzm edə bilməyən qüvvələr var və onlar bu istiqamətdə öz siyasətlərini aparmağa çalışırlar.

Prezident Administrasiyasının rəhbəri Samir Nuriyev Asiya İnkişaf Bankının departamentinin Baş direktoru ilə görüşüb

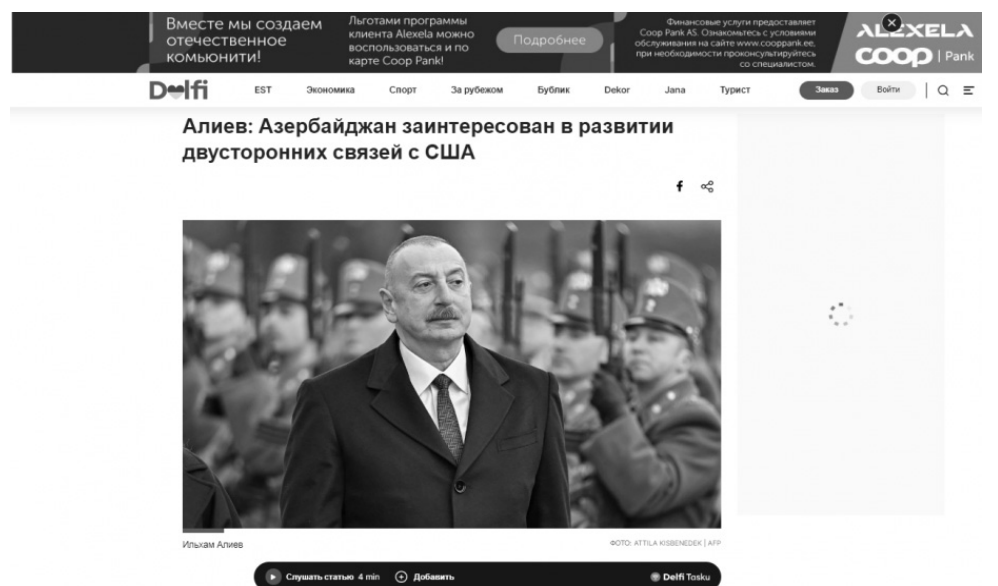
Aprelin 5-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Administrasiyasının rəhbəri, COP29 üzrə Təşkilat Komitəsinin sədri Samir Nuriyev Asiya İnkişaf Bankının Mərkəzi və Qərbi Asiya Regional Departamentinin Baş direktoru Yevgeni Jukov ilə görüşüb. AZƏRTAC xəbər verir ki, görüşdə Azərbaycanla Asiya İnkişaf Bankı arasında əməkdaşlıq və COP29-a hazırlıq prosesi barədə fikir mübadiləsi aparılıb.

Samir Nuriyev bu il Azərbaycanın Asiya İnkişaf Bankı ilə əməkdaşlığının 25 illiyinin tamam olduğunu bildirdi və ölkəmizin bu əməkdaşlığı yüksək qiymətləndirdiyini diqqətə çatdırıb. Prezident Administrasiyasının rəhbəri ölkəmizdə yaşıl keçid gündəliyinin inkişafı istiqamətində həyata keçirilən layihələri qeyd edib.

COP29 üzrə Təşkilat Komitəsinin sədri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə COP29-a hazırlıq işlərinə toxunaraq ölkəmizin bu mötəbər tədbirin yüksək səviyyədə təşkil olunması istiqamətində aparılan işlər barədə həmsöhbətinə məlumat verib.

Yevgeni Jukov COP29-un ev sahibi seçilməsi münasibətilə Azərbaycanı təbrik edərək, COP29 sədrliyi tərəfindən qısa müddət ərzində görülən işlərin təqdirəlayiq olduğunu deyib. O, Asiya İnkişaf Bankının COP29-la bağlı ölkəmizlə sıx əməkdaşlıq etmək və texniki dəstək göstərmək niyyətində olduğunu bildirdi. Y.Jukov Azərbaycan iqtisadiyyatının şaxələndirilməsi, yaşıl keçid sahəsində qazanılmış nailiyyətlərlə bağlı məmnunluğunu ifadə edib və Asiya İnkişaf Bankının bu prosese töhfə verməyə hazır olduğunu vurğulayıb.

Estoniya mətbuatı ABŞ Dövlət katibinin Prezident İlham Əliyevlə telefon danışığından yazıb

Baltikyanı ölkələrdə fəaliyyət göstərən nüfuzlu DELFI Media Qrupunun Estoniyadakı internet nəşri ABŞ Dövlət katibi Antoni Blinkenin Prezident İlham Əliyevə zəng etməsi ilə əlaqədar məqalə yayımlayıb. Səfirlikdən AZƏRTAC-a bildirilib ki, “Əliyev: Azərbaycan ABŞ ilə ikitərəfli əlaqələrin inkişafında maraqlıdır” sərəlvhəsi ilə dərc olunmuş məqalə geniş oxuyucu kütləsində maraq doğurub.

Məqalədə aprelin 5-də ABŞ, Avropa İttifaqı və Ermənistan arasında keçiriləcək

üçtərəfli görüşün qeyri-şəffaf hazırlanması, qeyri-inklüziv xarakter daşması və Azərbaycanın haqlı iradlarına baxmayaraq tənqirdə salınmaması, anti-Azərbaycan mahiyyəti daşıyan addımların atılması, Azərbaycanın 2022-ci ildə Praqa görüşü zamanı qəbul edilmiş bəyanata və Alma-Ata bəyanatına sadıq olduğu, Qərbdə Azərbaycanın Ermənistanla hücum etmək niyyəti barədə səsləndirilən ittihamların tamamilə əsassız olduğu və digər vacib məsələlər haqqında dövlətimizin başçısının söylədikləri ətraflı şəkildə şərh edilib.

Böyük Qayıdış strategiyası: ŞUŞA SAKINLƏRİNİ GÖZLƏYİR

Prezident İlham Əliyev: "Şuşa Azərbaycan xalqının ürəyidir, canıdır, hər bir azərbaycanlı üçün müqəddəs yerdir"

Böyük Qayıdış strategiyasını uğurla gerçəkləşdirən Azərbaycan işğaldan azad olunənərazilərimizdə böyük abadlıq-quruculuq işlərini davam etdirir. Dövlət büdcəsindən ayrılan vəsait hesabına Ağdam, Füzuli və Laçın rayonlarında yollar və körpülər salınıb, su anbarları və su elektrik stansiyaları tikilir. İstehsal müəssisələrinin, sosial obyektlərin inşası, açılış mərasimləri görülmə işlərinin sürətindən xəbər verir. 2025-ci ildə Laçında Beynəlxalq Hava Limanını istifadəyə verilməsi nəzərdə tutulur. Bərdə-Ağdam dəmir yolu isə cari ildə istifadəyə veriləcək. Xəstəxanalar, məktəblər, yaşayış binaları inşa edilir. 10-dan çox kəndin Baş planı təsdiqlənib və bir neçə kəndin təməli Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən qoyulub. Azad olunmuş Qarabağ və Şərqi Zəngəzur yaşıl enerji zonası elan edilib. Bu və ya digər layihələr çox böyük perspektivə malikdir. Ərazilərdə görüləcək işlər əhalinin təhlükəsizliyinin təmin olunmasına, eləcə də etibarlı, keyfiyyətli və dayanıqlı infrastrukturla təminatın həyata keçirilməsinə su, qaz, elektrik, istilik və s. infrastrukturun yenidən qurulmasına və s. yönəldilib.

Görülən işlər Baş planlar əsasında həyata keçirilir. Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinə Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Proqramı'nın təsdiq edilməsi Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə bərpa və quruculuq işlərinin daha da vüsət almasına böyük təkan verir. Bir çox kəndlərdə inşaat işləri davam edir. Artıq 6 minə yaxın keçmiş köçkün öz doğma torpaqlarına qayıtmışdır. Təkcə Füzuli şəhərinə 631 ailə, yəni 2379

nəfər daimi məskunlaşıb. Respublikanın müxtəlif ərazilərində yataqxana, sanatoriya, pioner düşərgəsi, yarımçıq tikililər və inzibati binalarda müvəqqəti məskunlaşmış ailələrdən ibarət köç karvanları keçmiş köçkünləri doğma yurda aparır. Zəngilanın Ağalı, Laçının Zabux kəndi, Tərtərin Talış kəndi və başqa ərazilərdə özəli sakinlər yenidən yurd salıblar. Növbəti məhələdə işğaldan azad olunan digər ərazilərimizdə doğma sakinlərini qoynuna alacaqdır. 2024-cü ildə bir neçə yaşayış məntəqəsinə keçmiş köçkünlər, qaçqınlar qayıdacaqlar. Belə ki, bu il Kərkicahan, Malıbəyli, Turşsu kəndləri keçmiş köçkünlərin ixtiyarına veriləcək. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin bildirdiyi kimi, il ərzində Xocalı və Xankəndi sakinləri də öz evlərinə qayıdacaqlar: "Bundan başqa, bir neçə yaşayış məntəqəsi də keçmiş köçkünləri qəbul etməyə hazır olacaq. Biz - bu torpaqların sahibləri qurub-yaradacağıq. Biz qurub-yaradan xalqıq".

QARABAĞA VƏ ŞƏRQİ ZƏNGƏZURDA YATIRILAN VƏSAİT

Bu gün ölkəmizin qarşında duran əsas vəzifələrdən biri işğaldan azad edilmiş torpaqlarımızın bərpası, inkişafıdır. "Bizim əsas dövlət xərclərimiz azad edilmiş Qarabağa və Şərqi Zəngəzura yönəldiriləcək. Birincisi, ona görə ki, biz keçmiş məcburi köçkünləri mümkün qədər tez yerləşdirməliyik. 2026-cı ilin sonunadək biz 140 min insanı yerləşdirməyi planlaşdırırıq. Bunun üçün isə biz infrastruktur, yaşayış yerlərinin inşasına və sosial infraquruculuq böyük vəsait yatırılmalıdır.

Bununla yanaşı, 30 il işğal altında olmuş bu ərazilərin kənd təsərrüfatı, hidroelektrik enerjisi, günəş və külək enerjisi, turizm kimi sahələrdə böyük potensialı var. Bu, dövlət investisiya proqramının əsas sahəsi olacaq", - deyər Prezident İlham Əliyev bildirdi.

Bu gün bu və ya digər ərazilər kimi, Şuşa da yeni həyatına qovuşub. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Şuşa şəhərini Azərbaycan mədəniyyətinin paytaxtı elan etməsi, erməni vandalizminin şahidləri olan güllələnmiş büstlərin - 30 ilə yaxın Bakıda İncəsənət Muzeyinin həyətində saxlanılan Xurşidbanu Natəvanın, Üzeyir Hacıbəylinin və Bülbülün büstlərinin doğma ocağa gətirilməsi ilk addımlar olsa da sonradan qısa bir zamanda görülən işlərin miqyası böyüdü. "Şuşa 28 il yarım əsarətdə idi, ancaq əyilmədi, sınımadı, öz ləyaqətini qorudu, milli ruhunu qorudu, Azərbaycan ruhunu qorudu", - deməklə bu tarixi şəhərin məğrurluğunu, müqəddəsliyini ifadə etmiş oldu. Belə bir məğrur şəhər yenidən bərpa olunur və qurulur. Şuşa şəhərində 23 binadan ibarət yaşayış kompleksində tikinti işləri aparılır. 23 binadan ibarət yaşayış kompleksinin ümumi sahəsi 8 hektara yaxındır. Yaşayış kompleksində ümumilikdə 450 mənzil istifadəyə veriləcək. Burada 28 birotəqlı, 195 ikiotaqlı, 190 üçotaqlı, 30 dördotaqlı və 7 beşotaqlı mənzil olacaq. Bu kompleksdəki mənzillərin əksəriyyəti keçmiş məcburi köçkünlərin istifadəsinə veriləcək. Mənzillərin bir hissəsi isə Şuşada çalışan işçilərin xidməti istifadəsi üçün nəzərdə tutulub. Üçmərtəbəli və beşmərtəbəli binalardan ibarət kompleksdə sakinlərin rahat yaşayışı üçün hər cür şərait yaradılır.

DÜNYANIN MÜASİR BİR ŞƏHƏRİ

Görülən və görüləcək bütün işlər bunlarla bitmir. Azad Şuşamız müasir bir məkana çevrilir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin bildirdiyi kimi, "Şuşa Azərbaycan xalqının ürəyidir, canıdır, hər bir azərbaycanlı üçün müqəddəs yerdir". Burada Heydər Əliyev və 8 Noyabr küçələrinin kəsişməsində lövhələrin açılışı, Şuşada Yuxarı Gövhər Ağə məscidinin yenidənqurma və bərpa işlərindən sonra açılışı, Saatlı məscidinin və Milli Xalça Muzeyinin Şuşa filialının açılışları və s. Şuşanın yenidən qurulmasının təzahürüdür. Şuşa yaşayır və qaynar, yeni dövrü onun işıqlı gələcəyinin lap yaxında olduğundan xəbər verir.

Heydər Əliyev Fondunun Qarabağdakı bərpa layihələrinin bir hissəsi isə Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı Şuşa şəhərində həyata keçirilir. Bunların sırasına dahi Azərbaycan şairi və ictimai xadim Molla Pənah Vəqifin muzey-məqbərə kompleksinin, Vəqifin büstünün yenidən qurulması, görkəmli bəstəkar Üzeyir Hacıbəylinin heykəlinin Şuşada yenidən ucaldılması və digərləri daxildir. Heydər Əliyev Fondu hazırda Şuşada daha bir neçə layihənin bərpasını başa çatdırıb. Mehmandarovların malikə kompleksində bu layihələrdən biridir.

Şuşada Yaradıcılıq Mərkəzinin Heydər Əliyev Fondu tərəfindən aparılan bərpa işlərindən sonra açılışı olub. Bir çox əlamətdar hadisələrə şahidlik edən Şuşamızda Otel

Konqres Mərkəzi Kompleksi istifadəyə verilib. Erməni işğalı dövründə burada Azərbaycan Prezidentinin təbircə desək, "şeytan yuvası" - "parlamentin" binasının tikintisi planlaşdırılırdı. Ancaq indi həmin yerdə beşulduzlu otelin açılışı gerçəkləşdirilir.

Şuşa şəhəri 2023-cü il üçün "Türk dünyasının mədəniyyət paytaxtı" seçildi. Əsrarəngiz, füsunkar təbiəti, nadir tarixi-memarlıq abidələri, zəngin irsi bu şəhərin "Türk dünyasının mədəniyyət paytaxtı" elan olunmasında əsas faktorlardandır. Bu barədə qərar Beynəlxalq Türk Mədəniyyəti Təşkilatına (TÜRKSÖY) üzv ölkələrin Mədəniyyət Nazirlərinin Daimi Şurasının Türkiyənin Bursa şəhərində keçirilən iclasında qəbul olunmuşdu. İl ərzində türk dünyasının mədəni tədbirləri keçirildi və bu hələ də davam etməkdədir. Şuşanın mədəni həyatının canlanmasına dəstək məqsədilə musiqi festivalları, poeziya günləri, çoxsaylı yerli və beynəlxalq mədəni tədbirlər keçirilib. Qarabağın tacı olan Şuşanın "Türk dünyasının mədəniyyət paytaxtı" seçilməsi böyük həqiqətlərə söykənir. Şuşa şəhəri nəinki Azərbaycanın, türk dünyasının, eləcə də bütün dünyanın mədəniyyət paytaxtı elan olunmağa layiq olan şəhərdir.

XALQIMIZ ÜÇÜN ƏZİZ, MÜQƏDDƏS MƏKAN

Türk dünyasının mədəniyyət paytaxtından estafet islam dünyasına ötürüldü. Belə ki, dövlət başçısının Şuşa şəhərinin 2024-cü il üçün "İslam dünyasının mədəniyyət paytaxtı" elan edilməsi ilə bağlı tədbirlər haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidenti Sərəncam imzaladı. Bu qərar islam mədəniyyətinin zənginliklərini dolğun təzahür etdirən Şuşaya xüsusi ehtiramın ifadəsidir və İslam dünyasının həmrəyliyinə yeni rəmzinə çevrilməklə qarşılıqlı əməkdaşlıq münasibətlərinin daha da genişləndirilməsində müstəsna rol oynayır. Tarixi keçmişi, dini, mədəni və mənəvi dəyərləri ilə İslam dünyasının ayrılmaz hissəsi olan Azərbaycan töhfəsini verir. Bu gün Şuşaya gələcək hər kəs bu mövcdə vəziyyəti bir daha görəcəkdir. Qısa bir zamanda cənəti xatırladacaq Şuşa nəinki türk, İslam dünyasının bütün bəşəriyyətin mədəniyyət paytaxtına çevriləcəkdir. Şuşa şəhəri xalqımız üçün son dərəcə əziz, müqəddəs bir məkandır və bu şəhərə olan sevgi, bağlılıq hər bir azərbaycanlının mənəvi varlığının ayrılmaz parçasıdır. Mühəribədən çıxmış bir dövlət qısa zamanda Böyük Qayıdışın tələməsinə yaşayır. Bu gün işğaldan azad olunan ərazilərimizdə böyük abadlıq, quruculuq işləri davam etdirilir. Tikilən yeni evlər, ictimai binalar, sosial obyektlər özəli sakinləri qoynuna alır. "Qafqazın sənət məbədi", "Azərbaycan musiqisinin beşiyi" və "Zaqafqaziyanın konservatoriyası" adlandırılan Şuşaya qayıtmışdır. Qarabağda, Şuşada, "Cıdır düzü"ndə, "İsa bulağı"nda yene "Qarabağ şikəstəsi" səslənir, qalib xalqın səsi duyulur. Bütün insanlar bu səsi eşidir. Şuşada Vəqif poeziya günləri, "Xarı bülbül" festivalları keçirilir. Şuşa öz tarixinə, ənənəsinə, milli-mənəvi dəyərlərinə qovuşub.

Zümrüd BAYRAMOVA

"ABŞ-nin dövlət katibi Antoni Blinkenin Azərbaycanın dövlət başçısı ilə telefon danışığı aşağıdakı məsələlərə münasibət bildirməyi göstərir". Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında deputat Anar İsgəndərov deyib.

O bildirib ki, ABŞ təbii ki, böyük dövlətdir, imkanları geniş, maraqları daha çoxdur. "Amma bununla yanaşı ABŞ dövlət katibinin Azərbaycanın dövlət başçısına telefon zəngi onu göstərir ki, bu dövlət müstəqil Azərbaycanın siyasətini görür, eyni zamanda Azərbaycanla münasibətlərin normal qalması üçün müəyyən cəhdlər göstərir. Əlbəttə ki, Blinkenin telefon danışığından belə məlum olur ki, guya, ayın 5-də üçtərəfli Ermənistan, ABŞ və Aİ-nin görüşü olacaq, Azərbaycan bu görüşdən narahatdır. Bəli, Azərbaycanın dövlət başçısı da qeyd edir ki, əlbəttə ki, narahatlıq var, səbəb ondan ibarətdir ki, biz hal-hazırda Ermənistanla sülh müqaviləsini imzalamaq üzərində çalışırıq. Ermənistan bir tərəfdən bizimlə sülh müqaviləsini imzalamağa çağırır, bu barədə çağırışlar edir, digər tərəfdən isə hərbi gücünü, potensialını möhkəmləndirmək üçün yollar axtarır. Azərbaycan tərəfinin də ABŞ tərəfindən öyrənmək istədiyi ondan ibarətdir ki, Cənubi Qafqazla bağlı danışıqlar gedirsə, Azərbaycan orada mütləq iştirak etməlidir. Azərbaycan yoxdursa, bu konfransa ehtiyac yoxdur. Bu konfransı keçirirsinizsə, konfransda hansı məsələlər ola bilər? Mövcud hərbi məsələlər ola bilərmi? Bəlkə də,

Amerika tərəfi iddia edir ki, guya, zəif Ermənistanla iqtisadi yardım göstərmək istəyir. Bəlkə, bu iqtisadi yardım içində hərbi yardımlar da var. Hərbi yardımlar Cənubi Qafqazda vəziyyəti kəskinləşdirməzmi? Əslində Azərbaycan tərəfinin iddia etdiyi həqiqətdir. Çünki Ermənistan yarandıqı gündən bu günə qədər heç bir zaman əməlləri üst-üstə düşməyən, sabit siyasəti olmayan bir dövlətdir. Bu mənada da Azərbaycan tərəfi də bu məsələləri Blinken zəng edərkən müzakirə etmişdir.

Blinkenin zəngi həm də onu göstərir ki, Blinkenin mövcud vəziyyəti izah etməyə çalışması Azərbaycan Prezidentinin nüfuzunu və çəkisini görür, Azərbaycanla bağlı məsələləri şərh edərkən Azərbaycan tərəfini inandırır ki, aprelin 5-də olacaq konfransda Azərbaycanla bağlı, onun əleyhinə heç nə yoxdur. Bütün bunlar onu da göstərir ki, deməli, Azərbaycan tərəfi qəbul olunur ki, ABŞ-nin dövlət katibi bu barədə izahat verir. Azərbaycan onu istəyir ki, Cənubi Qafqazla bağlı hansı məsələ müzakirə olunursa, Cənubi Qafqaz dövlətləri orada olsun. İspaniyanın Qranada şəhərində Azərbaycanla müzakirə olundu. Azərbaycan həmin görüşə getməkdən imtina etdi. Nəticəsi heç nə oldu. Bu məsələdə

"Azərbaycan heç zaman birinciliyi əldən verməz"

İLHAM ƏLİYEV
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ

ANTONİ BLİNKEN
ABŞ DÖVLƏT KATIBİ

də Qərb dövlətlərinin iddiaları Azərbaycansız Cənubi Qafqazla bağlı nə isə görmək siyasətinin uğursuzluğunu göstərir.

Ermənistan bu gün Rusiyadan uzaqlaşır, görünən budur. Qərbə meyl edir. Amma 30 il ərzində Ermənistanı güclü dövlətə çevirən, işğalçı dövlətə çevirən Rusiya idi. Bu gün bir tərəfdən Fransa, bir tərəfdən Qərbin digər dövlətləri Ermənistanı silahlandırarsa, Ermənistan sülh müqaviləsi imzalamaq əvəzinə Qərbin bu hərbi yardımlarına aludədirsə, bunun da sonrakı nəticələri uğurlu deyil. Ermənistan heç bir uğur gətirməyəcək. Eyni zamanda bölgənin digər dövlətlərindən biri olan və Azərbaycan-Ermənistan müharibəsi zamanı Ermənistanla hər cür yardım göstərən, Azərbaycanın uğurunu qəbul edə bilməyən İran bu dəqiqə susur. Təbii ki, İranın özünün müəkkəb geosiyasi vəziyyəti göz önündədir. Bir tərəfdən ABŞ, bir tərəfdən İsrailin Yaxın Şərqdə İrana münasibəti çox müəkkəb vəziyyət yarandığını göstərir. Cənubi Qafqaz regionunda cərəyan edən hadisələr onu göstərir ki, Qərb İkinci Dünya müharibəsindən sonra bu ərazini yenidən bölmək istəyir. Ssenari hazırdır, amma hazır olarkən başqa nəyi etmək olar? Qərb üçün ən böyük narahatlıq Azərbaycan və Türkiyə münasibətləridir. İki qardaş dövlətin bir-birinə səmimi münasibəti və türk dövlətləri birliyinin yaradılması üçün edilən cəhd Qərb dövlətlərini narahat edir".

Onun sözlərinə görə, vaxtilə Qərb, Rusiya 1988-ci ildən sonra erməni hərbi birləşmələrinin Azərbaycan torpaqlarını işğal etməsinə, hətta burada bir qurumun müstəqilliyi elan etməsinə, Cənubi Qafqazda ikinci erməni dövlətinin yaradılmasına xidmət edəcəyini planlaşdırmışdı: "Ancaq bu ssenari pozuldu. Bunu pozan Azərbaycanın dövlət başçısı, Ali Baş Komandan İlham Əliyev cənabları və onun ətrafında dəmir yumruq kimi birləşən Azərbaycan xalqı oldu. Regionda yeni reallıq Ermənistan heç nə vermədi. Əslində Ermənistanı məğlub dövlətlər siyahısına saldı. Azərbaycan isə Qərb və Ermənistanı müdafiə edən dövlətlərin təzyiqinə baxmayaraq qalib dövlətlər siyahısına daxil oldu. Azərbaycan xalqı, bu xalqın yetişdirdiyi ordu bir daha dünyaya bəyan etdi ki, onun torpağını heç kim, heç vaxt tuta bilməz.

Ukrayna-Rusiya müharibəsi Cənubi Qafqaza da təsirini göstərir. Bu müharibə artıq bütün dünyanı iki cəbhəyə bölməyə gətirib çıxarır. Bu müharibənin hər cür acı taleyi ola bilər. Gürcüstan bir tərəfdən Qərbə tərəf münasibət göstərir, digər tərəfdən də Rusiyanın təsirindən xilas ola bilmir. Amma region dövləti kimi həmişə Azərbaycan və Gürcüstan bir-birinə dəstək olub, Cənubi Qafqazda "Qafqaz evi"nin yaradılması üçün çalışıb. Bu gün də bu istiqamətdə işlər gedir. Rusiyanın Ermənistanla münasibəti bəllidir. Ermənistan Qərbə yaxınlaşmaq istədikcə Rusiyanın Ermənistanla münasibəti sərtləşir

MÜNASİBƏT

və ondan intiqam almaq əhval-ruhiyyəsi yaranır. Rusiya və Ermənistan arasında münasibətlər qeyri-səmimi münasibətlərdir. Son nəticədə Rusiya hansı addımı atacaq, bəllidir.

Regionda ən zəif vəziyyətdə olan dövlət Ermənistanıdır. Tarix boyu Qərbə bağlanıb nəticədə Qərb onu yolda qoyub. Birinci Dünya müharibəsindən sonra da Ermənistanın belə acı tarixi var. Bu gün də Ermənistan bu yolla gedir. ABŞ-da bu il prezident seçkiləri olacaq. Seçkilərdən sonra Ermənistanla olan münasibət də bəlli olacaq. Ermənistanın Əfqanıstan və Suriya kimi dövlətlərlə də münasibətləri var, bu, qeyri-rəsmi münasibətlərdir. Çünki ermənilər harada pul, silah varsa, ona meyillidir. Hal-hazırda Əfqanıstan, Suriya kimi qədar terrorçu və narkotrafikin cəmləşdiyi məkan var. Ermənistan üçün bu ərazi maraqlıdır. Vaxtilə Dağlıq Qarabağ da ermənilər tərəfindən narkotik yuvasına çevrilmişdir.

Azərbaycan müstəqil dövlətdir, siyasəti müstəqildir. Ərazi bütövlüyünü və suverenliyini nəhayət 2023-cü ilin sentyabrında bərpa etdi. Azərbaycan heç bir halda Ermənistanın revanşist siyasətinə göz yuma bilməz. Regionda yeni münaqişə ocağının yaranmasına imkan verməz. Azərbaycanın buna həm imkanı var, həm də Azərbaycanın keçmiş tarixi təcrübəsi var. Vaxtilə Qərb dövlətləri, o cümlədən Sovet rəhbərliyi Ermənistanla havadarlıq etdi. Ermənistan Azərbaycan torpaqlarının 20%-ni işğal etdi. Acı nəticələr göz qabağındadır. Azərbaycanda 1 milyon insan qaçqın və məcburi köçkün həyatını uzun müddət yaşamağa məcbur edildi. İşğal edilən ərazilər yerlə-yeksan edildi. Tarixi, dini abidələri sıradan çıxarıldı. Burada elə vəziyyət yarandı ki, bu gün işğaldan azad olunmuş ərazilərə gələn hər kəs Azərbaycana münasibətindən asılı olmayaraq dəhşətli səhnənin şahidi olur. 2020-ci ilin noyabrından sonra Azərbaycan işğaldan azad olunmuş ərazilərdə gecə-gündüz bərpa və quruculuq işləri aparır, bu işlər hər gün davam edir. Düşmənin bizə qarşı həyata keçirdiyi vəhşilik böyük, ibretli tarixdir. Bu gün Azərbaycan Ermənistanın yenidən sərt və işğalçı siyasətinə dözə bilməz. Azərbaycan Ermənistanla imkan verməyəcək ki, bir daha Azərbaycana qarşı aqressiv hərəkət etsin. Çünki Azərbaycan bu illər ərzində bunu gördü. Dünya Ermənistanla hansı köməyi göstərsə də, Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü qorumağa hazırdır. Nə Makronların, nə də Blinkenlərin Ermənistanı, guya, gücləndirməklə bölgənin ən nüfuzlu dövlətinə çevirməkləri yanlış düşüncədir. Azərbaycan heç zaman birinciliyi əldən verməz".

Söylü Ağazadə

Yetimə gəl-gəl oyunu..?

Avropa İttifaqı Ermənistanla 270 milyon avro qrant ayıracaq

...Deməli, artıq məlum olduğunu təkrar kimi diqqətə çatdıran "İnterfaks" xəbər verir ki, Avropa İttifaqı Ermənistanla 270 milyon avro məbləğində ianə dəstəyi vermək niyyətindədir. SİA-nın əldə etdiyi məlumatlara görə, İrəvan bu pulu növbəti dörd il ərzində alacaq.

Qeyd edək ki, Avropa Komissiyasının prezidenti Ursula fon der Leyen bəyan edib ki, Avropa İttifaqı guya Ermənistanla sabitliyin möhkəmləndirilməsində və ölkə daxilində sahibkarlığın inkişafında maraqlıdır. Yəni də

deməli, Brüssel nüvə və bərpa olunan enerjini, eləcə də neqliyyat infrastrukturunu maliyyələşdirəcək.

Bundan əlavə, Avropa Komissiyası rəhbəri Ermənistanın Rusiyaya qarşı sanksiyalarla bağlı siyasətini dəstəkləyib. (...burada bir balaca da olsa, artıq... "ay pipiyi qan xoruz" - A.B.) Von der Leyen vurğulayıb ki, erməni tərəfi məhdudiyətlərdən yayınmağa imkan vermir. Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan da öz növbəsində bildirib ki, İrəvan və Brüssel arasında demokratiya və insan haqları məsələlərində də ümumi dəyərlər var.

Ermənistan hökumətinin başçısı ölkənin məhkəmə sistemini Avropa standartlarına uyğunlaşdırmaq üçün islahatların aparılması planlarını açıqlayıb. (...və belə görünür ki, Nikol bununla Putinin İrəvana gəlmək ehtimalına son qoyur...yeni birdə çaşıb gəlib eləsə, elə Zvartnosda da həbs olunacaq"-A.B.)

Nazlı

Azərbaycan Ordusunun mövqeləri atəşə tutulub

Müdafiə Nazirliyi açıqlama yayıb

Aprelin 5-i saat 15:10-dan 17:35-dək Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələri növbəti təxribatlarına zəmin yaratmaq məqsədilə Azərbaycan Ordusunun Tovuz rayonunun Hacalı, Ağbulaq, Ağdam, Qaralar, Köhnə Qışlaq və Gədəbəy rayonunun Qalakənd yaşayış məntəqələri istiqamətlərindəki mövqelərini qarşısında səngərin mühəndis cəhətdən təkmilləşdirilməsi işlərini görməyə cəhd göstərirlər. Bu barədə Azərbaycan Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən məlumat verilib.

Bildirilib ki, Azərbaycan Ordusunun bölmələri tərəfindən görülən təxirəsalınmaz tədbirlər nəticəsində aparılan işlər dərhal dayandırılıb. Bundan başqa, saat 17:25 radələrində Berd rayonunun Çinarlı yaşayış məntəqəsində yerləşən mövqelərdən Azərbaycan Ordusunun Tovuz rayonunun Muncuqlu yaşayış məntəqəsi istiqamətindəki mövqeləri atıcı silahlardan atəşə tutulub.

İşğaldan azad edilmiş torpaqlarımız ermənilər tərəfindən başdan-başa minalanıb. Zəfərdən dərhal sonra minatəmizləmə işlərinə başlansa da, xəritələrin gizlədilməsi qurbanların sayını durmadan artırır.

Ermənistanın mina müharibəsi bitəcəkmi?..

raq xəritələri hələ də Azərbaycana təqdim etmək fikrində deyil. Hələ üstəlik həyasızcasına bu xəritələrin, ümumiyyətlə, olmadığını da iddia edirlər. Lakin bu, onların növbəti yalanı, məğlubiyyətləri acısından gizlətdikləri, əslində isə var olan xəritələrdir. Birinci Vətən

Vətən müharibəsindən bugüncə 350 nəfər mina partlayışının qurbanı olub, onlardan 65 nəfəri həlak olub, 285 nəfər xəsarət alıb. Ümumilikdə, Azərbaycanda mina qurbanlarının sayı 3429 nəfər təşkil edir. Onlardan 595 nəfəri həyatını itirib. 3429 nəfər zərərçəkənlərdən 357 nəfəri uşaq və gənc, 38 nəfəri qadınlardır.

Müharibədən sonra yeni müharibə

1990-cı illərdə Birinci Vətən Müharibəsində itirdiyimiz torpaqlarımızı 30 il sonra-2020-ci ilin 27 sentyabrında başlayıb 10 noyabrında bitən 44 günlük İkinci Vətən Müharibəsində düşməndən geri alıb Zəfər qazandıq. Müharibə bitdi. Bu dəfə isə xislətsiz ermənilərin azərbaycanlılara qarşı yeni müharibəsi başladı: mina müharibəsi. Ötən ilin sentyabr ayında Xankəndidə Azərbaycan silahlı qüvvələri tərəfindən aparılan birgünlük local xarakterli antirerror əməliyyatları zamanı isə illərlə bu minaların basdırılmasına xidmət edən terrorçu qruplamalar tamamilə darmadağın edildi. Ermənilər məğlubiyyətlərindən dörd ilə yaxın vaxt keçməsinə baxmayaraq hələ də minalanmış ərazilərin xəritələrinin ya olmadığını iddia edir, ya da görəndə ki, bu xəritələri üzə çıxarmaqdan başqa çarələri qalmayıb, saxta xəritələr təqdim edirlər. Lakin hələ də işğaldan azad edilən ərazilərimiz var ki, onların xəritələri barədə ermənilər söhbət belə etmək istəmir. Nəticə isə budur ki, müharibə bitib, lakin onun bəlaləri bitməyib. Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdada hazırda mina müharibəsi, əslində terroru davam edir. Müharibədən sonra həm ərazilərimizin minalardan təmizlənməsində çalışanlar, həm xidməti vəzifəsini yerinə yetirmək üçün, həm də digər səbəblərdən orada olanlar arasında minaya düşüb zərər çəkənlər yüzlələdir.

Vətən Müharibəsindən sonra ümumilikdə 350 nəfər minaya düşməsi ermənilərin azərbaycanlılara qarşı yeni müharibəyə başlamalarını sübut edən ciddi faktıdır. Bu, həm də sülh dövründə baş verib. Yəni, faktiki işğal bitmə də, mina qurbanlarının sayı artır. Üstəlik, tapılan minaların 2021-ci ildə Ermənistanda istehsal olunduğu müəyyənənib. Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş rayonları dünyada minalarla ən çox çirklənmiş ərazilər sırasındadır. "Qafqazın

masına, Gəncəyə atdıqları raketlə neçə-neçə uşağın ölməsinə, valideynlərini itirməsinə, dağıntılara səbəb olmasına susduqları kimi, artıq üç ildən artıqdır, düşmənin minalanmış ərazilərin xəritəsini verməli olduğu halda verməməsinə də susanlar var.

Bütün bunlar isə müharibədən ötən dövr ərzində dəfələrlə insanların minaya düşərək həyatını itirməsinə səbəb olub. Yuxarıda açıqladığımız statistika müharibənin bitməsinə baxmayaraq hələ də vətəndaşlarımızı itirdiyimizin göstəricisidir. Onların minaya düşərək vəfat etməsi və müxtəlif bədən xəsarəti

"Xirosiması" adlandırılan Ağdamda 97 min mina aşkar edilib.

Minalanmış ərazilər: Azərbaycana qarşı terror siyasəti

Azərbaycan Minatəmizləmə Agentliyinin (ANAMA) proqnozlarına görə, ölkəmiz tərəfindən aparılan işlərin intensivliyinə baxmayaraq, bəzi rayonların təmizlənməsi on ilə qədər vaxt aparacaq. **B i l e r .** Minatəmizləmə işləri böyük vaxt və vəsait tələb edir və Azərbaycan işğaldan azad edilmiş əraziləri tez bir zamanda təmizləməyə çalışır.

Birinci Vətən Müharibəsindən İkinci Vətən müharibəsinədək olan 30 illik zaman kəsiyində dünyanın bütün beynəlxalq təşkilatları susdu. Bizim dünya ilə bir olan səsimizi eşitmədilər. Haqq səsimize səs vermədilər. Torpaqlarımızın işğalı, minlərlə soydaşımızın ev-eşiyindən didərgin düşməsi, insan hüquqlarının vəhşicəsinə pozulması ilə barışdılar. Susdular. Sanki erməni adlı nankor torpaqlarımızı işğal etməkdə, minlərlə azərbaycanlıni qətlə yetirməkdə, insanları evlərindən zorla çıxarmaqda, onların mal-mülkünü talan etməkdə, şəhadətə yetən soydaşlarımızın meyitlərinə işgəncə verməkdə haqlı imiş. Əzəli dedə-baba torpaqlarımızda daşı daş üstə qoymamaqda, mədəni-tarixi abidələrimizi dağıtmaqda, məscidlərimizi təhqir etməkdə, sər-vətlərimizi talayıb dünya bazarlarına çıxarmaqda sanki haqlı imiş.

Bu məsələdə beynəlxalq ictimaiyyətin köməyi lazımdır. Bəzi ölkələr yardım ediblər. Lakin hələ də susmağa davam edənlər var. 44 günlük Vətən müharibəsində ermənilərin dinc əhəlinin yaşadığı əraziləri nəhəng artilleriyalardan atəşə tutmasına, evləri-həyətləri dağıtmasına, insanların ömrünü sonlandır-

alması ermənilərin Azərbaycana qarşı terror siyasətinin davamıdır. Bütün bunlar isə Ermənistanın minalanmış ərazilərin xəritəsini təcili şəkildə təhvil verməli olduğunu daha bir nümunəsidir. Lakin onlar bunu etmir, dünya da bu qədər insan ölümünə susur, susur...

Xəritələrin təhvil verilməsi beynəlxalq humanitar hüququn tələbidir

Azərbaycanın israrlı çağırışlarından sonra ATƏT-in, ABŞ, Rusiya, Avropa İttifaqı və Gürcüstanın vasitəçiliyi guya ki, minalanmış ərazilərin xəritələri təqdim olunub. Lakin çox təəssüf hissi ilə qeyd etmək lazımdır ki, təqdim olunan xəritələrin dəqiqliyi 25 faiz uyğun gəlir. Təbii ki, bu xəritələrə Laçın və Kəlbəcərdən geri çəkilərkən Ermənistan silahlı bölmələrinin həyata keçirdiyi kütləvi minalama daxil deyil. 2021-ci ilin iyun ayının 4-də Kəlbəcər rayonunun Susuzluq kəndi ərazisində hərəkət olan yolda çəkiliş qrupunun üzvlərini aparən neqliyyat vasitəsinin tank əleyhinə minaya düşməsi nəticəsində azərbaycanlı jurnalistlərin ölüm xəbərindən təəssüfləndiyini bildiren ABŞ-in Azərbaycandakı sabiq səfəri

Metu Brayza demişdi: "Azərbaycan hökuməti minaları zərərsizləşdirmək üçün mümkün olan hər şeyi edir. Amma Ermənistanın bu xəritələri təhvil verməsi beynəlxalq humanitar hüququn tələbidir. Buna heç bir bəraət qazandıрмаq olmaz. Bu, beynəlxalq humanitar hüququn pozulması deməkdir. Ümid edirəm ki, ATƏT-in Minsk qrupu və həmsədr-lər, eləcə də Avropa İttifaqı Ermənistanı həmin xəritələri təhvil verməyə çağıracaq". Həmin çağırışdan xeyli vaxt keçsə də, lakin hələ də Minsk qrupu, Avropa İttifaqı bu insan itkilərinə reaksiyasız şəkildə öz fəaliyyətlərini davam etdirirlər. Elə bu səbəbdən də artıq Azərbaycan işğala son qoyub, Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü hərbi və siyasi yolla təmin edib. Belə olduğu halda artıq Minsk qrupuna ehtiyac yoxdur, biz Minsk qrupu ilə vidalaşmışıq, onlarla sağollaşmışıq, deyəən dövlətimizin başçısı fikrini belə tamamlamışdır: "Lakin təəssüflər olsun ki, Ermənistan tərəfi və digərləri bu qrupu canlandırmaq istəyirlər. Bildirmək istəyirəm ki, bu, qeyri-mümkündür. Artıq o qrup ölüdür, cansızdır. Biz işğaldan xeyli əziyyət çəkmişik və bunu açıq-aydın şəkildə bildiririk. Düşünürəm ki, ATƏT-in Minsk qrupu ilə bağlı hər hansı spekulasiya nəinki qeyri-məhsuldar, eyni zamanda dağıdıcıdır, regionda sülhün bərqərar olması üçün dağıdıcı təsirə malikdir".

Ermənistanın mövqeyi hərbi və mülki şəxslərin həyatı üçün təhlükədir

Cenevrə Konvensiyasına və beynəlxalq protokollara görə tərəflər minalanmış ərazilərin xəritələrini müharibə başa çatdıqdan sonra bir-birinə təqdim etməlidirlər. Ermənistan isə beynəlxalq sənədlərə, dövlətinin rəsmisinin imzaladığı kapitulyasiya aktına zidd ola-

Müharibəsindən sonra 3429 nəfər mina hadisəsinin qurbanı olub. Zərərçəkənlərdən 357 nəfəri uşaq və gənc, 38 nəfəri qadınlardır. Azad etdiyimiz torpaqların isə təqribən 13 kvadratkilometri minalarla əhatə olunmuşdur. Bu ərazilərdə dəfələrlə bədbəxt hadisələrin baş verməsi minalanmış ərazilərin xəritəsinin olmaması səbəbindəndir. Odur ki, mina qurbanı olan soydaşlarımızın sayı artmaqda davam edir. Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğu və Daxili İşlər Nazirliyinin üç il öncə Kəlbəcərdə baş verən hadisə ilə bağlı verdikləri birgə məlumatda bildirilirdi ki, bu ərazidəki minalar Ermənistan tərəfindən Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin əks-hücum əməliyyatlarından sonra məcburi geri çəkilmə mərhələsində məqsədlə şəkildə yerləşdirilib. Məqsəd isə Azərbaycan tərəfinə mümkün qədər ziyan vurmaq və evlərinə qayıdacaq mülki əhaliyə əlavə maneələr yaratmaqdır. Bu da bir daha onu göstərir ki, Ermənistan tərəfi həm hərbi, həm də mülki şəxslərin həyatı və təhlükəsizliyinə ciddi təhlükə yaratmaqda davam edir, beləliklə də bölgədə vəziyyətin gərginləşməsinə xidmət edir. Ermənistanın bu davranışı regionda sülh, təhlükəsizlik və əməkdaşlığın reallaşdırılmasına başlıca əngəl olmaqda davam edir. Onu da qeyd edək ki, müharibədən sonra imzalanan bəyanata əsasən düşməne Kəlbəcər, Laçın və Ağdam rayonlarından çıxmaq üçün vaxt veriləndə onlar bu vaxtdan da istifadə edib həmin ərazilərə minalar basdırıblar. İnsanların öz vəzifə borclarını yerinə yetirərkən mina qurbanına çevrilməsinin bütün məsuliyyəti Ermənistanın üzərinə düşür.

Deməli, ermənilər hüquq qarşısında cavab verməli, yüzlərlə insanın həyatını itirməsinin səbəbkarı kimi cinayətə cəlb olunmalıdırlar. Həmçinin də beynəlxalq ictimaiyyət Ermənistanın beynəlxalq öhdəlikləri pozmasına, o cümlədən məqsədlə şəkildə minalar yerləşdirmək siyasətinə göz yummamalıdır. Çünki onların bu hərəkəti tək azərbaycanlılara deyil, dünya ictimaiyyətinə, insan amilinə qarşı törədilən cinayətdir. Bu vəhşilik qarşısında dünyanın hələ də susması isə maraqlıdır. Belə nəticə hasil olur ki, bəzi dairələr regionda sülhün bərqərar olmamasında maraqlıdırlar.

Mətanət Məmmədova

Beynəlxalq İdman Günü: bədəninə tərbiyə et

Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə "Uşaq və gənclərin fiziki və mənəvi inkişafı" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb.

"İdmanın və musiqinin dili yoxdur" deyirlər və hər iki dünyanı dəyişdirmək gücünə malikdir. İdman fiziki sağlamlıq paylamaqla, musiqi isə ruhi-mənəvi sağlamlıq yaratmaqla. İdmanın din, dil və irq ayrısı seçkilisi olmadan bütün dünyada inkişaf etdirilməsi prinsipinə əsaslanaraq, BMT-nin Baş Assambleyasının 23 avqust 2013-cü il tarixli 67-ci sessiyasında aprelin 6-nın "İnkişaf və Sülh naminə Beynəlxalq İdman Günü" elan edilməsi qəbul edilib.

Fiziki fəaliyyət insan sağlamlığı üçün ən vacib amildir. Xüsusilə də oturmaq işdə işləyən insanlar üçün idman, hərəkət daha vacibdir. Fiziki aktivlik tənbelləşmiş əzələləri oyadır, ürək və qan dövranı sistemini gücləndirir, bədən elastikliyinə artırır və ümumi sağlamlığı və gümrahlığı yaxşılaşdırır. Fiziki fəaliyyət müxtəlif yollarla tətbiq edilə bilər, məsələn, idman etmək, rəqs, bədii gimnastika ilə məşq etmək, gəzmək, qaçmaq, velosiped sürmək, üzgüçülük etmək, heyət-baca işləri görmək, ev işlərini etmək kimi yollarla bədənimizi gümrah saxlaya bilərik.

Fiziki aktivlik olmasa

Gündəlik həyatımızda fiziki fəaliyyətin olmaması sağlamlıq problemlərinin təməlini qoyur. Daimi oturmaq həyat sürmək, ləng hərəkətlərlə yaşamaq ürək və qan dövranı sisteminin sağlamlığına mənfi təsir göstərir, yüksək təzyiq, xolesterin səviyyəsi və piylənmə kimi faktorlar baş qaldırır. Fiziki fəaliyyətin olmadığı hallarda enerji balans pozula və bədən çəkisi arta bilər. Piylənmə isə öz növbəsində diabet, ürək xəstəliyi, oynaq problemləri və bəzi xərcəng növləri də daxil olmaqla bir çox xəstəliklərə səbəb ola biləcək əsas risk faktorudur.

Fiziki aktiv olmayan insanlar maddələr mübadiləsinin kompleks pozulmasına - metabolik sindroma yaxalana bilər. Bu sindrom yüksək qan təzyiqi, yüksək qan şəkəri, yüksək trigliserid səviyyələri və abdominal piylənməni özündə birləşdirən kompleks xəstəliklər qrupudur. Metabolik sindrom ürək xəstəliyi, II tip diabet və digər xəstəliklər üçün də risk yaradır. Həmçinin fiziki fəaliyyətin olmaması əzələlərin zəifləməsinə və sümük sıxlığının azalmasına səbəb ola bilər. Bu, yaşlandıqca osteoporoz riskini artırma bilər və hər hansı kiçik zədə zamanı ciddi sümük sınıqları yarana bilər.

Fiziki hərəkəti az olan insanlar stress, narahatlıq, depressiya kimi

psixoloji problemlər yaşayır. Çünki endorfin və serotonin kimi xoşbəxtlik hormonlarının ifrazını artıraraq

əhval-ruhiyyəni yaxşılaşdıran məhz fiziki hərəkət və aktivlikdir. Yuxusuzluq, yuxuya getmədə çətinlik, yuxunun davamlılığının pozulması, yuxu müddətinin qısalması kimi problemləri də adətən fiziki fəaliyyəti olmayan insanlar yaşayır.

İdmandan qaçan dünya piylənmənin tələsinə düşür

Piylənmə

müasir dövrdə inkişaf etmiş və inkişaf etməkdə olan ölkələrin ən vacib sağlamlıq problemləri arasında liderlik edir. Köklük bəşəriyyətin probleminə çevrilib desək, daha doğru olar.

Piylənmə bədənin yağ kütləsinin yağsız kütləyə nisbətində həddindən artıq artması və nəticədə boy uzunluğuna görə bədən ağırlığının normaldan artıq olmasıdır. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) məlumatlarına görə, dünyada 1 milyarddan çox insan artıq çəkiddən əziyyət çəkir. Bu insanların 650 milyonu böyüklər, 340 milyonu

gənclər, 39 milyon isə uşaqlardır. Hər 7 kişidən 1-i və hər 5 qadından biri piylənmə ilə mübarizə aparır.

Dünya Piylənmə Federasiyasının açıqladığı məlumatlara görə 2035-ci ildə piylənmə ilə mübarizə aparacaq insanların sayının 4 milyardı keçəcəyini gözlənilir. 2020-ci ilə nisbətən 2035-ci ilə qədər artıq çəki probleminə uşaq və gənclərin nisbətində iki dəfə artacağı, bu göstəricinin 18 yaşa qədər oğlanlar üçün 100 faiz, qızlar üçün isə 125 faiz artacağı gözlənilir. ÜST-ün

minən üçdə birini təşkil edir. Ürək, böyrək, qaraciyər və reproduktiv orqanlara təsir edən artıq çəki, şəkərli diabet, ürək-damar xəstəlikləri, hipertoniya, insult və müxtəlif xərcəng növlərinə səbəb olur.

"Our World in Data"nın hesablarına görə isə dünyada böyüklərin 39 faizi artıq çəkiddən əziyyət çəkir. Rəqəmlərə görə, britaniyalıların təxminən 64 faizi, amerikalıların isə 68 faizi piylənir. Siyahıya əsasən, Sakit okeandakı Nauru adası 88,5% artıq çəki və ya piylənmə ilə siyahıya başçılıq edir. Dünyanın ən ariq ölkəsi 18,3% ilə Vyetnam olub. Dünyanın ən kök 10 ölkəsinin hamısı Sakit okeanda yerləşir, ikinci yerdə Palau (85,1%), müvafiq olaraq, 84,7 faiz, 83,5 faiz və 81,9 faizlə Kuk adaları, Marşal adaları və Tuvalu gəlir.

Siyahının davamında ilk 10-luqda Niue, Kiribati, Tonqa, Samoa və Mikroneziya ölkələri yer alıb. Sakit okean hövzəsindən kənarında Küveyt 73,4% ilə on birinci yerdədir. 195 ölkənin yer aldığı cədvəldə ABŞ 15-ci, Avstraliya 25-ci və İngiltərə 30-cu yerdədir. İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatı (OECD) ölkələri arasında ən yüksək piylənmə nisbətində 42,4 ilə ABŞ-da müşahidə edilirdi iddia edilir. 2000-ci ildə 30,5 faiz olan bu göstərici son illərdə sabit artım nümayiş etdirib. 2022-ci ilə qədər ABŞ-in 17

ləri 8 faiz təşkil edirsə, qadınlar arasında bu göstərici cəmi 4 faizdir. Bu isə çox aşağı göstəricidir. Həkimlər bunun səbəbini avtomatlaşdırılmış ev texnikasının tətbiqində görürlər. Belə ki, idmanla məşğul olmaq qadınların ev işləri ilə fiziki aktiv həyat keçirə biləcəkləri halda bu işləri texnikanın görməsi qadınların sağlamlıqlarını əlindən alır.

Müntəzəm olaraq idmanla məşğul olan insanın bədən ölçüləri ideal olur, indi qadınların çox həvəs etdiyi bədəne forma vermə əməliyyatına ehtiyac qalmır. Həmçinin hər gün idman edən insanların enerji səviyyəsi daha yüksək, çəkisi idealdır. İdmanla dostluq edən insanlar keyfiyyətli yuxu sistemində malikdirlər, onlar stressdən uzaq olurlar. Fiziki aktiv həyat keçirən insanın özünə inamı çox olur, çünki daha yaxşı fiziki görünüşü, daha sosial çevrəsi, nailiyyətləri onun özünə inamını gücləndirir. Davamlı idmanla məşğul olan insan adətən nizam-intizamlı həyat tərzi keçirir, zərərli vərdişləri olmur.

Ən sağlam və təhlükəsiz idman növləri gəzinti, qaçış, velosiped sürmə və üzgüçülük kimi aerobik məşqlərdir, bu növ idmanlar həm də ürək-damar sağlamlığını yaxşılaşdırır və bədənin yağ nisbətində azaldır. Doğrudur, ağırlıq qaldırmaq kimi məşqlər də əzələ gücünü

statında piylənmə nisbəti 35 faizdən yuxarı olub. Bundan başqa, ölkədə 2-19 yaşlı hər 5 nəfərdən 1-i piylənmədən əziyyət çəkən kimi qeydiyyata düşür.

Bədənimizi necə qorumaq?

Azərbaycanda xüsusilə qadınlarda artıq çəki problemi yaranır. Ölkəmizdə qadınların təxminən üçdə birində artıq çəki və piylənmə müşahidə olunur. İndiyədək aparılan tədqiqatların nəticələrinə görə, artıq çəki və piylənmə Azərbaycan əhalisi arasında rast gəlinən ən böyük problemdir. Piylənməyə əsas səbəb kimi hərəkətsizlik göstərilir. Kişilər arasında daim idmanla məşğul olanların göstərici-

artırır, sümük sıxlığını yaxşılaşdırır və maddələr mübadiləsinə sürətləndirir, lakin bu idman növünə korqranə başlamaq sağlamlığa zərər verə bilər. Bunun üçün bir mütəxəssisdən kömək istəmək, nəzarətlə başlamaq daha effektiv olar. Yoqa, fitnes məşqləri kimi idman növləri bədənin elastikliyinə artırır, əzələləri uzadır, qaməti yaxşılaşdırır və stressi azaldır. Komanda formasında olan idman oyunları isə həm fiziki, həm də mənəvi-sosial sağlamlığa kömək edir. Futbol, basketbol, tennis və ya voleybol kimi komanda oyunları ürək-damar sağlamlığını artırır, refleksləri yaxşılaşdırır, üstəlik sosial münasibətlər qurmağa təşviq edir.

Lalə Mehralı

“Zərərli vərdislərə yox de, sağlam həyat tərzini seç!”

Aprel 5-də Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) Mərkəzi Aparatının, “Azərbaycan Televiziya və Radio Verilişləri” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin və Narkomanlığa və Narkotik Vasitələrin Qanunsuz Dövriyyəsinə Qarşı Mübarizə üzrə Dövlət Komissiyasının daimi fəaliyyət göstərən İşçi Qrupunun birgə Tədbirlər Planına uyğun olaraq Azərbaycan Texniki Universitetində “Zərərli vərdislərə yox de, sağlam həyat tərzini seç!” mövzusunda interaktiv təlim keçirilib.

Tələbə-gənclərin iştirak etdiyi tədbirdə əvvəlcə Ulu Öndər Heydər Əliyevin və Azərbaycanın ərazi bütövlüyü uğrunda canlarını qurban verməmiş şəhidlərimizin əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib. Sonra Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirilib.

Tədbiri giriş sözü ilə açan YAP Yasamal rayon təşkilatının sədri Bəxtiyar Nəbiyev narkomaniya ilə mübarizənin sağlam cəmiyyətin formalaşması üçün zəruri şərtlərdən olduğunu bildirib. Onun sözlərinə görə, narkomaniya insan həyatında sağalmaz fəsadlar yaradır. Bu səbəbdən Azərbaycanda narkomaniyaya qarşı sistemli mübarizə aparılır.

Çıxış edən YAP Mərkəzi Aparatının Gender siyasəti və gənclərlə iş şöbəsinin müdiri Zəkiyyə Musayeva qeyd edib ki, bu tədbir dövlət başçısının təsdiq etdiyi “Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının qanunsuz dövriyyəsinə və narkomanlığa qarşı mübarizəyə dair 2019-2024-cü illər üçün Dövlət Proqramı”nın icrasına uyğun olaraq keçirilir. Onun sözlərinə görə, bu problemin həllinə xidmət edən mühüm addımlardan biri kimi yeniyetmə və gənclər arasında maarifləndirmə işlərinin genişləndirilməsidir: “Narkotik maddələrin gənclər və yeniyetmələr arasında daha çox yayılma təhlükəsini nəzərə alaraq ölkəmizdə müvafiq proqramların qəbul edilməsi sağlam gələcəyimiz üçün önəmlidir”.

Azərbaycan Texniki Universitetinin rektoru Vilayət Vəliyev isə çıxışında bildirib ki, müasir dövrdə gənclərin zərərli vərdislərdən qorunması olduqca vacibdir.

Gənclər daha çox bilik qazanmağa, sağlam həyat tərzinə üstünlük verməlidirlər. Bu baxımdan, ali məktəblərdə fəal iş aparılması diqqət mərkəzindədir. Onun sözlərinə görə, gənclərin bu kimi vərdislərdən uzaq olması üçün maarifləndirmə tədbirləri davamlı olmalıdır.

Narkomanlığa və Narkotik Vasitələrin Qanunsuz Dövriyyəsinə Qarşı Mübarizə üzrə Dövlət Komissiyasının daimi fəaliyyət göstərən İşçi Qrupunun Milli İnformasiya sektorunun müdiri Raqif Allahverdiyev də maarifləndirmə işlərinin narkomaniyaya qarşı mübarizədə ən güclü vasitə olduğunu deyib. “Narkomaniya insan həyatını məhv edir. Narkotik maddələrdən asılılıq insanın ailəyə, cəmiyyətə bağlılığını azaldır və nəticədə onu cəmiyyət üçün faydasız fərdə çevirir. Belə insanlar öz yaxınlarını da narkotik maddələrin istifadəsinə çevirirlər. Buna görə də gənclər narkomaniyanın nə qədər zərərli və təhlükəli olduğunu bilməlidirlər”, - deyir R.Allahverdiyev vurğulayıb.

Çıxış edən Səhiyyə Nazirliyi Sumqayıt şəhər Narkoloji Dispanserinin şöbə müdiri, həkim-narkoloq Vüsal Cabbarov narkotik maddələrin insan sağlamlığına vurduğu zərərdən, törətdiyi fəsadlardan ətraflı bəhs edib. O, gəncləri bu bəladan uzaq olmağa çağırıb. Tədbir diskussiya şəraitində davam edib, gənclərin sualları cavablandırılıb. Sonda Yeni Azərbaycan Partiyasının Himni səsləndirilib.

ABŞ, Aİ, Ermənistan və dəvəquşu nağılı

Qərbin Cənubi Qafqaz siyasəti regiona yeni və dəhşətli müharibə vəd edir

Ermenistanın Aİ və ABŞ-a arxalanaraq regionda tərribat törətməsi ilə yanaşı sülhə qarşı durması bütün ölkələri narahat etməkdədir. 44 günlük müharibədə məğlub olan Ermənistan daxili auditoriyanın qəzəbindən qorxaraq, həm də hakimiyyətini itirməmək üçün bütün mənələrdə yalançılıqla, manipulyasiya etməklə həm qalib Azərbaycanın əsəbləri ilə oynayıb, həm də daxili qüvvələri neytrallaşdırır. Amma, nə vaxta qədər bunun davam edəcəyi hələlik məlum deyil. Qonşu ölkələrə ünvanladığı mesajlar da qeyri-müəyyəndir. Tam olaraq tutmaq olmur, hədəfə kim qoyulub, Rusiyamı, Azərbaycanı? Hər ikisindən qorxduğu üçün İrəvan ehtiyatlı tərpenir, amma “dəvəquşu metodu” ilə.

Məsələ burasındadır ki, kənar aktorların dağıdıcı siyasətlərindən fərqli olaraq Azərbaycan region ikinci Ukraynaya çevirmək istəyən qüvvələrin niyyətlərinə qarşı sakit-səssiz davranış nümayiş etdirmək niyyətində deyil. Ermənistanın itirəcəyi bir şey yoxdur, Amma qondarma erməni dövlətindən fərqli olaraq Azərbaycan regionun sülhə olan ehtiyacını təmin etmək fikrində israrlıdır. Avropanın, uzaq Amerikanın “vur-dağıt”, Rusiyanın isə “vur-qaç” siyasətinə qarşı Azərbaycan tək mübarizə aparır, desək yanlışdır. Ermənistan isə regionda Rusiya-Qərb qarşılıqlı mübarizəsində yeni cəbhə açmaq niyyətindədir, bu isə regionda sülhə təhdiddir və Azərbaycan məhz buna qarşıdır.

Bəs qərblilər nə düşünür?

ABŞ rəsmisi Entoni Blinken açıqlamasında vurğulayıb ki, onların toplantısı Bakıya qarşı yönəlməyib. Sual yaranır, Ermənistan hazırda KTMT-nin üzvüdür. Həmçinin Rusiyanın yaratdığı Avrasiya İqtisadi İttifaqının da üzvüdür. Necə olur ki, Aİ və ABŞ bir tərəfdən iqtisadi dayanıqlılıqdan, inteqrasiyadan danışsalar, digər tərəfdən bütün iqtisadiyyatı Rusiyadan asılı olan, onun sanksiyalardan yayınmasına, qanunsuz maliyyə dövriyyəsinə kömək edən, Moskvanın silah istehsalında istifadə edilən və Ukraynaya qarşı müharibəyə ötürülən texnologiyalarının dağılmasına şərait yaradan Ermənistan iqtisadi yardım göstərirlər? Bütün bu suallar cavabsız qalır. Təbii ki, Azərbaycan tərəfi də Qərbin bu addımını ikili standart olaraq qəbul edir.

Brüsseldə keçiriləcək ABŞ-Aİ-Ermənistan görüşü haqqında qarşı tərəfin hansı izahat verməsindən, hansı fikirlər səsləndirməsindən asılı olmayaraq bu, bütövlüklə Azərbaycana qarşı yönəlib. Bunu tək biz demirik,

Fransanın xarici işlər naziri amerikalı həmkarı ilə keçirdiyi mətbuat konfransında Azərbaycanı hədələməsi, bizi hədəfə alması təsadüfi deyil. Ermənistanı yeni müharibəyə hazırlayan, regionda başlanan sülh prosesinə əngəl yaradan da Fransadır. Haqlı olaraq Prezident İlham Əliyev ABŞ-ın dövlət katibi Entoni Blinkenlə telefon danışığında Parisin destruktiv, təhrikedici addımlarını xüsusi olaraq vurğuladı. Bundan başqa, Azərbaycanın müxtəlif diplomatik kanallarla bu görüşün təxirə salınmasını əsaslandıraraq istəməsinin nəzərə alınmaması bunu deməyə əsas verir ki, Qərb Cənubi Qafqazda sülhün yaranmasında maraqlı deyil.

ABŞ kimi dünyanın ən güclü dövlətinin ikinci adamının Prezident İlham Əliyevə zəng etməsi, vəziyyəti izah etməyə çalışması dövlətimizin başçısının qlobal müstəvidə nüfuzunun və çəkisinin göstəricisidir. Azərbaycan regionun ən güclü ölkəsidir, 44 günlük Vətən müharibəsinin qalibidir, BMT Təhlükəsizlik Şurasının 4 qətnaməsini təkbaşına yerinə yetirən dövlətdir. Və bu dövləti idarə edən, onu indiki gücünə çatdıran, nüfuz sahibi edən bir rəhbəri, Ali Baş Komandanı var. ABŞ bütün bunları nəzərə almamış deyil. Həm də Qərb Azərbaycanın doğru hədəfə vurdununun fərqindədir. Guya bu proseslər, imzalanacaq sənədlər Azərbaycana qarşı deyil. Söhbət Ermənistan dəstəkdən gedirsə, burada hədəf kim ola bilər? Rusiyanın Ermənistandan çıxarılmasından danışsalar, amma bunu tezliklə baş tutacağı inandırıcı deyil. Ermənistanın, eyni zamanda Qərbin bu ölkədəki hədəfi uzaqmənzilli deyil, rəsmi İrəvan çalışır ki, qısa zaman ərzində çox istəyinə çatсын. Amma maneələri aşmaq üçün ona Qərbin dəstəyi lazımdır. Rusiyadan qurtulmaq istəyən Ermənistan həm də Avropanın və ABŞ-ın heqiqi dəstəyini qazanmaq istəyir. Sözdə dəstək vəd edən Qərbin Ukrayna kimi Ermənistanı da yarı yolda buraxmayacağı qorxusu var. Başqa bir nüans da var, ssenari Ermənistanın tam şəkildə Qərbin sərəncamına verilməsini nəzərdə tutur. Ermənistan 30 il ərzində regionda Rusiyanın platsdarmı olub, indi isə Fransa başda olmaqla, Qərbin hərbi platsdarmına çevrilir. Cənubi Qafqaz regionunda cərəyan edən geosiyasi oyunlar sanki III Dünya müharibəsinin və dünyanın yenidən bölünməsi ssenarisinin tərkib hissəsidir. Əvvəlki status kvo Azərbaycan və Türkiyədən başqa hamını qane edirdi. Bu Azərbaycan torpaqlarının işğalına və Cənubi Qafqazda ikinci erməni dövləti-

Vəli VƏLİYEV

nin yaranmasına hesablanmış ssenari idi. Bu oyunun qaydalarını Prezident İlham Əliyev pozdu. Regionda yeni reallıq və status kvo yaratdı. Qərb və Ermənistanın havadarları bununla barışmaq istəmirlər.

ABŞ və Avropa İttifaqının Ermənistanın təhlükəsizliyinə hansısa “təminatlar” verməsi, silahlandırması, maliyyə yardımını ayırması Ermənistanın danışılarda manipulyasiya etməsinə imkan verəcək. Ermənistan hələlik konsultasiya qaydada Azərbaycana qarşı ərazi iddialarından əl çəkməyib. Bunu erməni dövlətinin konstitusiyasında da görmək olar. Azərbaycan ərazisi olan 8 kənd hələ də qayıtmayıb, sərhədlərin delimitasiya, və demarkasiyasında xəbər yoxdur. Aİ və ABŞ-ın “təhlükəsizlik təminatı” isə Ermənistanın daha destruktiv mövqe tutmasına, hətta sülh prosesinə zərbə vurmaya ilə nəticələnməkdir.

ABŞ və Avropa İttifaqının əsas hədəfi Ermənistanın təhlükəsizlik vektorunu dəyişmək, Rusiyanın boşalan yerini doldurmaq və bölgədə möhkəmlənməkdir. Ermənistan onların niyyətini reallaşdırmaq istədiyi, əlbəttə buna gücü yetməyirdi. Siyasi cəhətdən Ermənistan bunu edə bilər, amma iqtisadi müstəvidə Rusiyadan və onun nəzarətində olan bazarlardan asılıdır. Ermənistanın bütün sərhədləri rus sərhəddiləri tərəfindən qorunur. Əvvəlki illər olsaydı, Qərb Rusiyayı beynəlxalq qanunlarla hədələyib onu Ermənistan da bu gün etmək istədiyi fikirlərdən daşındıra bilərdi. Onu da nəzərə almaq lazımdır ki, Rusiya hazırda digər dünya gücləri ilə müharibə şəraitindədir. Yəni, Moskva Qərbin əlində dəstəvuz olan beynəlxalq qanunları çoxdan heçə sayır. Əslində Rusiyanın etdikləri heç də Qərb ölkələrinin etdiklərindən geri qalmır, sinxronluq təşkil edir. Ona görə də Kreml Ermənistanı getməyin bir o qədər də asan olmayacağını bütün tərəflərin diqqətinə çatdırır. Bir sözlə, Qərbin niyyəti verilən reaksiya ilə oxşarlıq təşkil edir, əgər Avropa və ABŞ bölgəyə heqiqətən sülh gətirmək istəsəydilər, bu, yalnız alqışlanardı. Amma 30 il Ermənistanın Azərbaycan torpaqlarını işğal etməsinə göz yuman Qərbdən bunu gözləmək sadəcə sadələşmələr olardı.

Rəsmi Paris Azərbaycanı ittiham etməkdənsə, Afrika və Yaxın Şərqdə həyata keçirdiyi aqressiv kolonializasiya siyasətinin gətirdiyi fəlakətlərdən nəticə çıxarmalı, öz müstəqilliyinə qovuşmaq istəyən koloniyalarda fəallara qarşı təzyiq, təqib və cəzalandırma metodlarından, həmin xalqların müstəqillik uğrunda mübarizələrinə qarşı aqressiv tədbirlərdən əl çəkmək haqqında düşünməlidir

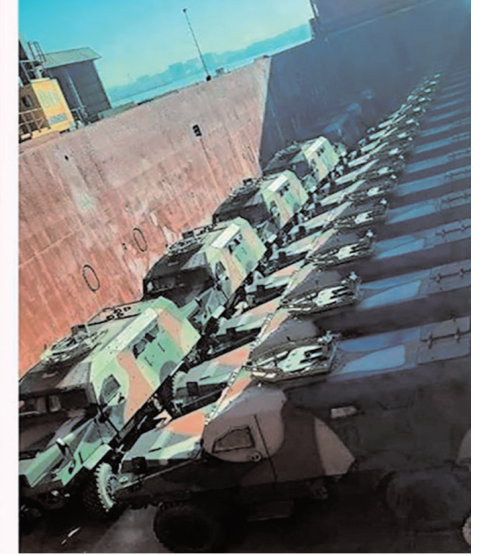
Rəsmi Paris Azərbaycanın dəfələrlə etdiyi çağırışlara mehəl qoymayaraq, Ermənistanda revanşist əhval-ruhiyyəni

Ermənistanın geniş şəkildə silahlanmasını həyata keçirən, bölgədə militarizmi təşviq edən Fransa tərəfinin Azərbaycanı aqressiv ritorikada təqsirləndirməsi qəbul edilməzdir. Azərbaycanın BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasına (COP29) ev sahibliyi kimi məsul vəzifəni yerinə yetirdiyi bir dövrdə, ölkənin imicinə xələl gətirmək məqsədi güdən və sədrliyimizi hədəf alan bu kimi çağırışlardan çəkinilməsinin Fransa və dünyamız üçün daha faydalı olacağını hesab edirik. Məhz Fransa kimi ölkələrin son 30 ildə Ermənistanın təcavüzünü örtbas edən siyasətinin heç bir fayda vermədiyi hər kəsə aydın olmalıdır. Bununla, Fransa tərəfi anlamalıdır ki, onun tərəfindən həyata keçirilən bu kimi destruktiv fəaliyyətə nə qədər ki, son qoyulmayıb, bu həm Fransanın zərər görmüş imicinə, həm də hər vaxtla müdafiə etdiyi Ermənistanı xeyir

Fransa inadla Cənubi Qafqazda regional sabitliyi pozmağa çalışır

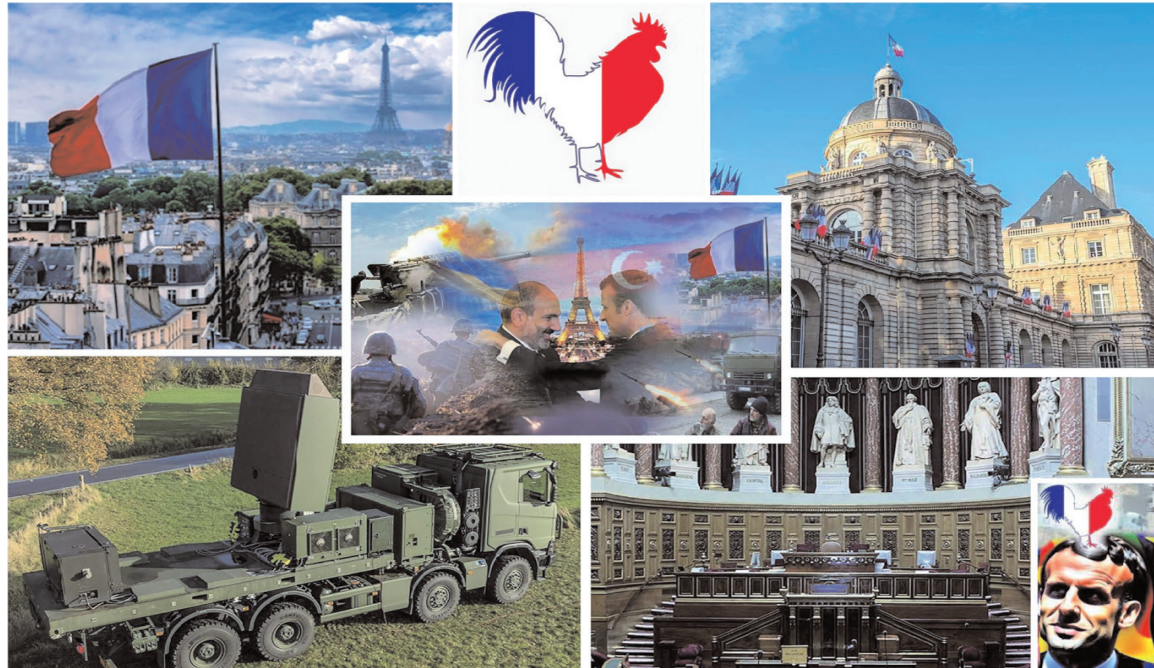
Çad, Mali, Mərakeş və Mavritaniyada 2 milyondan çox insanı qətlə yetirib və həmin dövlətləri talayıb. Ötən il bir sıra Afrika ölkələrində Fransanın səfirlikləri bağlandı və "diplomat" adı altında fəaliyyət göstərən

na səbəb oldu. Ötən il Mali hökuməti Fransa Prezidenti Emmanuel Makrona rəsmi məktubla müraciət edərək müstəmləkəçilik siyasətinə son qoymağı və fransız hərbiçilərin ölkədən çıxarılmasını tələb edib. Məsələnin

xüsusi xidmət orqanlarının əməkdaşları oradan qovuldu. Bu səbəbdən Fransa yeni müstəmləkəçilik siyasətini Qafqazda davam etdirməyə çalışır. Bütün dünyada

Qarabağın Azərbaycanın tərkib hissəsi kimi tanınmasına baxmayaraq, Fransa separatçıları dəstəkləyir. Əslində isə bu yolla Ermənistanı müstəmləkəyə çevirmək Fransanın yeni dövrdə yeni siyasi xəttidir, o, bu siyasətə demokratiya və humanizm donu geyindirməyə çalışır. Tarixə nəzər salsaq, Fransanın "demokratiya" və "humanizm" necə "sadiq" olduğunu görürük. Bu ölkənin 1830-1962-ci illərdə Əlcəzairdə törətdiyi soyqırımı, qərətləri bu gün də yerli xalqlar tərəfindən vahimə ilə xatırlanır. Fransanın daha bir qanlı izi Ruandadır. 1994-cü ildə fransızlar bu ölkədə "təhlükəsiz zona yaratmaq" adı altında hərbi əməliyyat həyata keçiriblər. Bundan cəsarətlənən digər yerli münafiqə tərəfinin də

qızıqdırmağa, bu ölkəyə hərbi dəstək verməyə və Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh müqaviləsinin imzalanmasını engəlləməyə çalışır. Aprelin 2-də Fransa Respublikasının Avropa və xarici işlər naziri Stefan Sejumenin Parisdə ABŞ Dövlət katibi ilə birgə mətbuat konfransı zamanı Azərbaycana qarşı səsləndirdiyi əsassız iddialar növbəti dəfə Fransanın bölgədə açıq-aşkar gərginlik yaratmaq və sülh prosesinə mane olmaq söylərinin bariz nümunəsidir. Bunu Azərbaycanın Xarici İşlər Nazirliyinin (XİN) mətbuat katibi Ayxan Hacızadə Fransanın Avropa və xarici işlər naziri Stefan Sejumenin ABŞ dövlət katibi ilə birgə mətbuat konfransı zamanı Azərbaycana qarşı səsləndirdiyi iddialara dair şərh edərkən deyib. "Azərbaycan ərazilərini 30 ilə yaxın müddətdə işğal altında saxlayan, bir milyona yaxın azərbaycanlıni öz doğma torpaqlarından didərgin salan, kütləvi qırğınlar və insanlıq əleyhinə cinayətlər törədən Ermənistanın Fransa tərəfindən sülhpərvər ölkə kimi təqdim edilməsi bu ölkənin həm vasitəçiliyi dövründə, həm də 44 günlük Vətən Müharibəsindən sonra yürütdüyü siyasətin nə qədər saxta olduğunu nümayiş etdirir. Bununla yanaşı,

gətirməyəcək", - A.Hacızadə vurğulayıb.

Bu gün Fransa dünyada beynəlxalq hüququ tapdalayan, dövlətlərin ərazi bütövlüyünə qarşı çıxan, separatizmi dəstəkləyən ölkə kimi ad çıxarıb. Əvvəllər Fransa ilə sıx əməkdaşlıq edən ölkələr indi ona arxa çevirir. Fransa BMT Təhlükəsizlik Şurasının daimi üzvü statusundan sui-istifadə edərək beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərini kobud şəkildə pozmaqda davam edir. Paris təkə Cənubi Qafqazda deyil, Avropa İttifaqında da separatçı siyasət yürüdür. Onun bu siyasəti təşkilat daxilində böyük narazılıqlara gətirib çıxarır və artıq Şərqi Avropa dövlətləri haqlı olaraq bu siyasətə qarşı çıxırlar.

Bu gün Ermənistanı silahlandırmaqla regionda münafiqəni qızıqdırıb sonra isə yüksək tribunalardan "humanizm" və "demokratiya"dan danışan Fransanın siyasətinin əsasında neokolonializm dayanır. Seneqalın keçmiş təhsil naziri İba Der Tiam "Anadolu" agentliyinə müsahibəsində bildirmişdi ki, müstəmləkəçilik Fransanın ənənəvi siyasətidir və XVII əsrdən başlayaraq bu günədək davam edir. Rusiya Elmlər Akademiyasının Afrika İnstitutunun hesabatında göstərilir ki, Fransa ordusu Əlcəzair,

əməliyyat həyata keçiriblər. Bundan cəsarətlənən digər yerli münafiqə tərəfinin də

iştirakı ilə tutsi qəbiləsinin 800 mindən çox üzvü qətlə yetirilib. 2014-cü ildə Ruanda Prezidenti Pol Kaqamenin bu soyqırımı aktında Fransanın rolunu faktlarla sübuta yetirən bəyanatı rəsmi Parislə siyasi böhran

destruktiv fəaliyyət bu ölkənin onsuz da sarsılmış imicini daha da korlayacaq və Ermənistanın çıxılmaz vəziyyətini dərinləşdirəcək.

Sevinc Azadi

“Bu amillər Azərbaycanın aparıcı rol oynamasına gətirib çıxarır”

“Ümumiyyətlə, beynəlxalq tədbirlərin keçirilməsi, xüsusən, dövlət xadimlərinin, aparıcı dövlətlərin iştirakı ilə keçirilən tədbirlər Azərbaycanın beynəlxalq nüfuzunu artırmaqla yanaşı, həm də Azərbaycanın bir ölkə kimi təbliği, Azərbaycanda gedən proseslərin dünya ictimaiyyətinə daha asan çatdırılması və dünya diplomatik arenasında aparıcı rolunun artmasına gətirib çıxarır”.

Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında deputat Müşfiq Məmmədli deyib.

Deputat bildirib ki, COP29-a gəldikdə isə bu artıq çox fərqli tədbirlər

qrupuna aiddir: “Həddindən artıq aparıcı və dünyada başqa ölkələrin də öz ərazilərində keçirmək istədiyi tədbirlərdəndir. Çünki dövlət başçıları və

MÜNASİBƏT

onların ikinci şəxsləri səviyyəsində olan görüşlərdir. Bundan başqa yanaşı olaraq böyük transmilli korporasiyaların rəhbərlərinin, onların aparıcı şəxslərinin, paralel şəkildə dünya iqtisadiyyatında aparıcı rol oynayan digər iqtisadi qurumların da təmsil olunduğu bir tədbirdir. 80-100 minarası insanın bu keçirilən tədbirlərlə əlaqədar ölkəmizdə iştirakı proqnozlaşdırılır. Bu isə tamamilə fərqli formatdır. Azərbaycan artıq inkişaf etmiş ölkələrə xas şəkildə həm öz iqtisadiyyatını, siyasi sistemini, bu cür tədbirləri keçirmə bacarığını göstərir. Bu da gələcəkdə həm iqtisadi, turizm, Azərbaycanın təbliği baxımından, həm də Azərbaycanın siyasətinin, haqlı davasının dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasında mühüm rol oynayır.

Digər tədbirlərə gəldikdə isə istər beynəlxalq idman yarışları olsun, istər elmi forumlar olsun, istərsə də iqtisadi forumlar olsun bunların hər birinin özünəməxsus turizm sektorunda, iqtisadiyyatda əlaqələrin qurulmasında, siyasi forumlar isə beynəlxalq siyasətdə Azərbaycanın aparıcı rol oynamasına gətirib çıxarır”.

Söylü Ağazadə

Mətanət Məmmədova

Ehtiyacılılar

Onların bizə ehtiyacı var. Lakin əslində bu ehtiyacı biz öz əllərimizlə yaratmışıq onlar üçün. Yaratmasaydıq, onlar da Allah-təalanın yaratdığı hər canlı kimi heç kimə ehtiyac durmazdılar. Söhbət küçə heyvanlarından gedir. Vicdanımız bir kərə nə vaxtsa oyananda onun səsinə qulaq asaraq 4 apreli Dünya Küçə Heyvanları Günü elan etdiyimiz və əksəriyyətimizin məhz həmin gün varlığının fərqi var-dığımız küçə heyvanlarından...

İnsan övladı bütün canlıların düşmənidir. Bunu bilməyən varsa, öyrənmiş olsun. İnsan dünyaya gəldi-gəlmədi, fauna və flora düşmən kəsildi. Hansı ki, heç bir canlı heç nəyə ehtiyacı deyil. Biz onları ehtiyacı, özümüzdən asılı vəziyyətə gətirdik.

Ulu Yaradan biz canlılar kimi, onlara da istənilən qədər şərait yaradıb. Biz olmasaydıq, nə onların yeri daraldı, nə də yemi tükənərdi. Biz bütün əraziləri ələ keçirib, əkin-biçin aparmaqla varlanmağı qarşımıza məqsəd qoyandan sonra onların yeri daralmağa başladı. Əraziləri zəbt edərək tikinti işləri aparmaqdan gözlərimiz doymadıqca, onlar yurdlarından oldular. Biz bir-birimizin torpağını işğal etmək üçün müharibələrə başladığıca onlar üçün real təhlükələr yaratdıq. Ölümlərinə, xəsarət almalarına, ac-susuz qalmalarına səbəbkar olduq.

Viruslar, pandemiyalar, müxtəlif xəstəliklər onların da sağlamlığından yan keçmədi. Biz özümüzü müalicə etmək üçün min bir yola əl atanda, onlar eləcsizlikdən haradasa, bəzən isə gözlərimiz qarşısında həyatlarını itirdilər. Biz xəstəxanaların, restoranların, mağazaların tullantılarını istədiyimiz yere atanda heç fərqi olmadıq ki, axı küçə heyvanları var, onlar bunlarla zəhərlənə bilərlər

Beləliklə, təbiətin bəxş etdiklərini ala-ala onları ehtiyacılılara çevirdik. Sonra içimizdə olan rəhmi insanlar onları həyətlərində, evlərində saxlamağa başladılar. Bununla iş bitdimi? Küçələr hələ də sahibsiz, qayğıya ehtiyacı olan heyvanlarla doludur. Bəs onların taleyi?..

Pandemiya dövründə mən insan kimi küçə heyvanlarının da xoşbəxt və bədbəxt talei olduqları qənaətinə gəldim. Küçəmizdə onlarla it və pişik vardı. Onlardan evlərdə yaşayanlar da, küçələrdə olanlar da vardı. Evlərdə olanlar küçəyə çıxanda nə qədər gümrəh, pandemiya xəbərsiz görünürdülərsə, günlük həyatı yaxınlıqdakı restoranların, ət mağazasının, marketin tullantılarından, bir də vicdanlı insanların hərden bir verdiyi yemədən asılı olan heyvanlar isə bir o qədər cılızlaşmışdı. Ayaqları ayaqlarına dolaşırdı. Bu problemi də biz insanlar onlar üçün yaratmışdıq. Yoxsa ələ həmişəki günlük həyatları ilə yaşayaçaqdılar da

İndi onların bizə ehtiyacı var. Onlar isə bir deyil, iki deyil, minlərdədir. Lakin biz onların əlindən yerini-yurduunu, yemini almağımıza baxmayaraq, gəlin görək hər birimizin qəlbi onlar üçün eyni yanardadırmı? Əsla. İnsan var ki, bəlkə də ömründə bir dəfə belə bir pişiyə, bir itə ovuc yem, bir quşa bir dən verməyib. Onların özlərini su ilə təminatı barədə fikirləşməyib. Hansı ki, onların yurdunda aylesib, onların azuqələri onun hesabına sıradan çıxıb.

Lakin adam da var ki, gün ərzində bircə heyvanı belə yemləyə bilmərsə, həmin gün özü yemək yeyə bilmir. Vicdanının səsi hər zaman onları xatırladır, ürəyi hər zaman o heyvanların sevgisi ilə döyünür. Onlar üçün ev qurur, onlar üçün parklara, küçələrə qablarda su qoyur, müxtəlif yerlərə yem səpir ki, oradan keçəndə qidalana bilsinlər.

Məktəblilər var ki, valideynlərinin onlara verdiyi günlük xərci marketdən yemək alıb küçə heyvanlarına verir, onların su ilə təminatını yaradır. Dəfələrlə küçədə balacaların heyvan sevgisinin şahidi olmuşuq.

Kaş ki, bütün insanlar, uşaqlar birinci haqqında danışdıqlarımızdan deyil, ikincilərdən olardı. Heyvanları sevir, onlara qayğı bəsləyirdi. Axı onların bizə ehtiyacı var. Ən əsası isə odur ki, bizim onlara borcumuz var, çünki onları ehtiyacı biz etmişik. Məhz bu səhvimizə görə, həm də ədalət naminə gəlin, küçə heyvanlarını qoruyaq. Onlar üçün yarana biləcək bütün təhlükələrin qarşısını alaq. İnsafa gələk, onların əlindən aldıqlarımızı özlərinə qaytarıq.

Gənc memardan daha bir unikal addım - "44 gün" Memorialı layihəsini hazırladı

Gənc memar Seymur Baxışlı Azərbaycanın 44 günlük Zəfər Qələbəsinə həsr olunmuş "44 gün" Memorialı layihəsini hazırlayıb. SİA xəbər verir ki, "44 gün" Memorialı, ikinci Qarabağ müharibəsi zamanı həlak olan şəhidlərin xatirəsinə həsr olunub və Vətən uğrunda canlarından keçmiş şəhidlərin xatirəsinə əbədi yaşatmaq məqsədi daşıyır. Videoda müharibə veteranının silahdaşlarının məzarlarını ziyarət etməsi və bir anda onlarla birlikdə Cəbrayıl rayonu uğrunda necə döyüşdüyünü xatırlaması əks olunub. Memorialın hər tərəfində 44 rəqəmini (müharibə günlərinin sayı) yaradan 4 güzgü rəqəmlər var. Aypara və səkkizguşəli ulduz layihənin simvolik əhəmiyyətini və milli dəyərini artırır.

Şəhidlərin adlarının əks olunduğu qara metal lövhələr onların xalq qarşısında şücaətini əbədiləşdirmək məqsədi daşıyır. Əbədi məşəl Vətəni uğrunda canından keçənlərin ruhlarının ölümsüzlüyünü təənnüm edir. Memorial İkinci Qarabağ müharibəsi zamanı baş vermiş tarixi hadisələrlə, o cümlədən çətin anlarda vətənimizi müdafiə edənlərə əbədi xatirə və minnətdarlıq ideyası ilə qırılmaq şəkildə bağlıdır.

"Siyasi partiyaların maliyyələşdirilməsi demokratik idarəetmənin mühüm aspektidir"

“Əməkhaqqı məsələlərini qiymətləndirərək siyasi partiyalar haqqında qanundan çıxış etmək lazımdır”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında beynəlxalq məsələlər üzrə ekspert Əziz Əlibəyli deyib.

O bildirib ki, siyasi partiyaların maliyyələşdirilməsi demokratik idarəetmənin mühüm aspektidir: “Bu dünyanın bir çox ölkələrində də var. Azərbaycanda belə olması üstünlükverici faktordur. Siyasi partiyaların maliyyələşdirilməsi onların siyasi proseslərdə iştirak etməsinə də stimullaşdırır, lazımi resurslara malik olmaq məsələsini ortaya çıxarır. Bununla belə başqa vacib məsələ odur ki, siyasi partiyaların maliyyələşdirilməsi nəhəng korporativ kompaniya ianələri, hansısa məlum olmayan resursların, xüsusi maraqların siyasətə təsiri mexanizmi dünyada geniş yayılıb. Amma Azərbaycanda şübhə yoxdur ki, bilavasitə siyasi partiyalar qeydiyyatla alınıb. Onların dövlət tərəfindən maliyyələşdirilməsi prosesi həyata keçirilir. Dövlət siyasi partiyalar siyasətini stimullaşdırır. Bu yekunda şəffaf və hesabatlı siyasi maliyyə sistemlərinin də ortaya çıxmasına səbəb olur.

“Parlament partiyaları xərclərin neçə faizini əmək haqqına ayırır?” baxışında da görə bilərik ki, YAP əmək haqqı fondunun 57%-ni əmək haqqı xərclərinə ayırıb. Bu həm də Yeni Azərbaycan Partiyasının siyasi institut kimi işlək mexanizmlərə böyük, Respublika səviyyəsində komandaya malik olmasının göstəricisi-

MÜNASİBƏT

dir”.

Onun sözlərinə görə, Azərbaycanda siyasi partiyaların qiymətləndirilməsində seçki növü də önəmli rol oynayır: “Azərbaycanda tətbiq olunan majoritar və proporsional seçki qaydaları üzrə siyasi partiyalar xətti ilə seçkidə iştirak etmək deyil, daha çox fərdi qaydada namizədlərin seçkidə iştirakı əsasında, yəni majoritar qaydada həyata keçirilir. Proporsional qaydada həyata keçirilən seçki sistemində daha önə çıxmış partiya maliyyə sistemi görünə bilər. Bu minvalla qiymətləndiriləndə prosesə yenedən baxmaq lazımdır. Partiyaların maliyyələşdirilməsində partiyaların öncə parlament partiyası olub sonra maliyyələşdirilməsi məsələsi üzərində həyata keçirilir. Bəlkə, bu sistemi dəyişmək də olar. Partiyalarla bağlı, ümumiyyətlə, qanunvericilik yenilənib deyə, onların bundan sonrakı seçki performansına görə maliyyələşdirilməsi yanaşmasını da tətbiq etmək mümkündür”.

Söylü Ağazadə

Məhdud qisas

İran İsraili vura bilər, lakin genişmiqyaslı müharibədən qaçmaq istəyir

İsrail İran İslam Respublikasının Dəməşqdəki konsulluğuna son hücumu rəsmi Tehranın ehtimal olunan cavabına hazırlaşır. İsrail ordusunun rəhbərliyi hərbiçilərə qısamüddətli məzuniyyət verilməsini dayandırır, həmçinin yeni ehtiyatda olan hərbiçiləri də çağırır.

İran bu il Fələstinlilərə Beynəlxalq Həmrəylik Gününə təsadüf edən hücum üçün aprelin 5-i seçə bilər. Bununla belə, həm Pentaqon, həm də ekspert icması hesab edir ki, İran İsrail və ABŞ-la genişmiqyaslı münaqişəyə girmək riski olmayacaq, ona görə də kifayət qədər ehtiyatlı davranacaq.

Aprelin 4-də İran Fələstin xalqının müstəqillik mübarizəsi ilə beynəlxalq həmrəylik günü olan cümə günü Əl-Qüds Günü (Qüdsün ərəbcə adı) qeyd etmək üçün Fars körfəzində dəniz paradi keçirib. İran mətbuatının yazdığına görə, parad zamanı gəmilər İsrail bayraqlı dəniz hədəflərini uğurla vurub.

Eyni zamanda, tezliklə məşq hücumu deyil, real bir hücum haqqında danışa bilərik. İstənilən halda, İsrail Müdafiə Qüvvələri (İDF) buna fəal şəkildə hazırlaşır. Ordu rəhbərliyi hərbi qulluqçulara qısamüddətli məzuniyyətlərini verilməsini dayandırır və yeni ehtiyatda olan hərbiçiləri xidmətə çağırır. "Times of Israel" qəzetinin məlumatına görə, İsrail hərbiçiləri həmçinin Tel-Əviv və Qüds də daxil olmaqla ölkənin bir sıra bölgələrində GPS siqnallarını tıxanmağa başlayıb. Bu tədbir dron hücumu zamanı şəhərləri qorumaq üçün nəzərdə tutulub. İsrail sakinləri dərhal raket xəbərdarlığı proqramlarının uğursuzluğundan şikayət etməyə başlayıblar. Qüdsdəki Tibb Mərkəzində çoxlu sayda yaralı xəstələrin eyni vaxtda qəbulu ilə məşğul olmaq üçün məşğələlər keçirilib.

Bu arada İsrail Müdafiə Nazirliyinin sözcüsü Daniel Hagari ölkə vətəndaşlarını panikaya düşməməyə, "generator almama-

ğa, ərzaq ehtiyatı saxlamamağa və bankomatlardan pul götürməməyə" çağırır. İsrail kəşfiyyatının keçmiş rəhbəri Amos Yadlin Reuters ilə söhbətində İranın zərbə üçün Qüds gününü, yeni aprelin 5-i seçə biləcəyini deyib. İsrailin "Kanal 12"-nin öz mənbələrinə istinadən verdiyi məlumata görə, yəhudi dövlətinin hərbi rəhbərliyi hesab edir ki, İran Livan, İraq və Yəməndə onun nəzarətində olan qrupların köməyinə müraciət etmədən öz ərazisindən raket zərbəsi endirəcək.

BMT TS konsulluğa hücumu müzakirə edib

Bununla belə, telekanalın mən-

bələri hadisələrin başqa inkişafını - İranın regiondakı etibarlı qüvvələri arasında ən güclü qrup olan Livan Hizbullahının iştirakını tamamilə istisna etmir. Nəzəri olaraq yəhudi dövlətinin xaricdəki səfirlikləri də hədəfə çevrilə bilər. Hər halda məşhur iranlı jurnalist Hüseyin Şəriətmədari buna çağırır. Onun fikrincə, bu, İranın Dəməşqdəki diplomatik missiyasına hücumu cavab olaraq "ədalətli cəza" olacaq. Xatırladaq ki, hava hücumu aprelin 1-də baş verib və nəticədə 13 nəfər, o cümlədən İslam İnqilabı Keşikçiləri Korpusunun (SEPAH) iki komandiri həlak olub.

İran dilemma qarşısındadır. Tehran qisas almasa, İran əhalisi

və İslam Respublikasının xarici siyasət müttəfiqləri bunu başa düşməyəcəklər. Amma İran hakimiyyəti də tammiqyaslı eskalasiya və İsrail və ABŞ ilə birbaşa toqquşma yaratmaq istəmir. Pentaqon digər məsələlərlə yanaşı, buna əmindir. Bir gün əvvəl ABŞ Silahlı Qüvvələrinin Mərkəzi Komandanlığının (CENTCOM) Hərbi Hava Qüvvələrinin komandanı, general-leytenant Aleksus Qrinkeviç deyib ki, İran Yaxın Şərqdə və Yaxın Şərqdə ABŞ və ya İsrailə qarşı hərbi əməliyyatları genişləndirmək niyyətində deyil.

Bununla belə, itki olmayıb. ABŞ-ın o zamankı dövlət katibi Mayk Pompeo'nun daha sonra bildirdiyi kimi, İran Amerika hərbi bazasına hücum etmək niyyəti barədə İraq hökumətini əvvəlcədən xəbərdar edib. Bağdad bu mesajı ABŞ-a çatdırıb və bu, əsgərlərin ölümünün qarşısını alıb.

İsrail ordusu HƏMAS liderlərini axtarır

Bu dəfə Əli Xamenei də diqqətçəkən açıqlama verib. Onun X sosial şəbəkəsindəki səhifəsində ibrani dilində "Biz sionistləri İranın Dəməşqdəki konsulluğuna qarşı törətdikləri təcavüzkar cinayətə görə tövbə etməyə məcbur edəcəyik" mesajı yayılıb. Bununla belə, Beynəlxalq Böhran Qrupunun analitik institutunun Yaxın Şərq üzrə direktoru Jost Hiltermann əmindir ki, Tehran əvvəlki kimi indi də "son dərəcə ehtiyatlı" hərəkət edəcək. Onun sözlərinə görə, regiondakı Amerika və İsrail hədəflərinə yeni hücumlar barədə danışa bilərik, lakin "qırmızı xətləri" keçmədən - məsələn, ABŞ əsgərlərini və ya İsrail mülkilərini öldürmədən bu baş verə bilməz.

Nyu-Yorkda yerləşən Century International analitik mərkəzinin baş əməkdaşı Aron Lund razılışır ki, cavab intiqam şəklini vermək, həm də müharibədən qaçmaq üçün məhdud olacaq. Eyni zamanda, ekspert təklif edib ki, ən çox ehtimal olunan ssenari "münaqişəni əlbəyaxa saxlamağa üstünlük

"İranın cavab tədbirləri"nin tarixi göstərir ki, Tehran öz düşmənlərinə ciddi ziyan vurmamağa çalışır ki, bu da gərginliyə səbəb ola bilər.

Bunun bariz nümunəsi, 3 yanvar 2020-ci ildə Amerika pilotsuz təyyarəsinin Tehranın bütün proksi qüvvələr şəbəkəsi ilə strateji əlaqələrinə cavabdeh olan SEPAH komandiri Qassem Soleimani öldürdüyü hadisələrə reaksiyadır. İranın ali lideri Əli Xamenei daha sonra qətlə görə məsuliyyət daşıyanlardan "ciddi qisas" alacağını vəd edib. Artıq yanvarın 8-də SEPAH İraqdakı Amerika Əl-Əsəd hərbi bazasına və İraq Kürdüstanının paytaxtı Ərbildəki hədəflərə 12 raket zərbəsi endirib.

verən" Tehranın İraq və Livandakı şie silahlı birləşmələrini cəlb etməsidir. Xatırladaq ki, ötən ilin oktyabr ayından Livan Hizbullahı Fələstin HƏMAS-la həmrəylik əlaməti olaraq demək olar ki, hər gün İsrailin şimalına zərbələr endirir. İsrail ordusu Livanın cənubuna və mərkəzinə zərbələr endirməklə cavab verir. Eyni zamanda, martın 28-də "Yediot Ahronot" qəzetinin yazdığına görə, İsrail Müdafiə Nazirliyinin rəhbəri Yoav Qalant öz nazirlik işçilərinə əhalini yeni tammiqyaslı hərbi əməliyyata necə hazırlamaq məsələsi üzərində işləməyi tapşırıb.

Ardı Səh. 11

Əvvəli-Səh-10

Bu arada...

İsrail Müdafiə Qüvvələri (İMQ) bölgədə vəziyyətin gərginləşməsi fonunda hava hücumundan müdafiə sistemini gücləndirməyə başlayıb. Birləşmiş Ştatlar müttəfiqinə xəbərdarlıq edib ki, İran Suriyadakı diplomatik missiyasının ağır atəşə tutulmasına cavab olaraq yəhudi dövlətinin ərazisinə birbaşa hücumu icazə verəcək. Bu vəziyyətdə, İMQ əlavə ehtiyatda olan əsgərləri cəlb etməyə başlayıb və döyüş hissələri üçün məzuniyyətləri dayandıırıb. Hadisələr baş nazir Benyamin Netanyahu'nun əleyhdarlarının erkən seçkilərə çağırışları və İranda bəluç separatçı qruplarının oyanması fonunda inkişaf edir.

ABŞ Mərkəzi Kəşfiyyat İdarəsi (MKİ) ixtisaslaşmış kanallar vasitəsilə Yaxın Şərq ölkəsinə xəbərdarlıq edib ki, İran 48 saat ərzində İsrail ərazisinə birgə hücum edə bilər. Lenqli agentliyi bildırıb ki, birinci mərhələdə Tehran kamikadze pilotsuz uçan aparatlardan və raketlərdən eyni vaxtda istifadə etməklə birbaşa zərbəyə icazə verib. Bu ssenari, qərara təsir edən hərbi-siyasi təşkilat olan İslam İnqilabı Keşikçiləri Korpusunun (İİKK) yüksək komandanlığının nümayəndələrinin ölümü ilə nəticələnən Dəməşqdəki İran diplomatik missiyasının İD-nin bombalanmasına görə vəd edilmiş qisas formasıdır. Plan İranda hazırlanıb.

Təhlükəsizlik mənbələri qeyd edir ki, Livandan İsrailə qarşı yeni cəbhə açıla bilər. Müsəlmanların müqəddəs Ramazan ayının son cümə günü olan aprelin 5-də hər hansı bir gərginliyin baş verməsi riskinin yüksək olduğunu təxmin edirlər. Kanala danışan başqa bir məmur etiraf edib ki, gərgin vəziyyət fonunda Fələstinin radikal HƏMAS hərəkatı İMQ qüvvələrinin quru əməliyyatlarını davam etdirdiyi Qəzza zolağına "nəzarəti bərpa etmək" istəyir. İsrail hərbi kəşfiyyatının keçmiş rəhbəri Amos Yadlin bu yaxınlarda "İran İsrailə birbaşa atəş açsa, təəccüblənməyərəm" deyib. O, İranın yanvar ayında qonşu Pakistana raket hücumunun müəyyən presedent yaratdığına diqqət çəkib.

Eyni zamanda, İsrailin özündə də hökumət əleyhinə nümayişlərin bərpası fonunda Knessetə (qanunverici orqan) erkən seçkilərin keçirilməsinə çağırışlar artır. İctimai dəstək baxımından Netanyahu'nun ən əhəmiyyətli rəqibi sayılan Müharibə Nazirləri Kabinetinin naziri Benny Gantz sentyabrda yeni parlament seçkilərinin keçirilməsi ideyasını müdafiə edib. Onun fikrincə, bu, hakimiyyətə inamı bərpa etməyə kömək edəcək. O, Qəzza zolağına hücum zamanı toplanan Nazirlər Kabinetini tərk etməyə hazır olduğunu, çünki "fələstinlilər tərəfindən qaçırılan israillilərin geri qaytarılması üçün konkret addımlar atmayacaq bir hökumətdə qalmaq" istəmədiyini vurğulayıb.

İsrail Demokratiya İnstitutunun fevral ayında dərc etdiyi sorğuya görə, israillilərin

Məhdud qisas

71%-i seçkilərin adı tarixdən dəyişdirilməsinin tərəfdarıdır. Bununla belə, Kanal 12-nin mart ayında keçirilən sorğusu əhalinin özünü sağ tərəfdə hesab edən hissəsi - Netanyahu'nun müttəfiqlərinin düşərgəsi arasında maraqlı fikirlər nümayiş etdirdi: onların 50%-i də erkən seçkiləri dəstəkləyir.

İndi İran daxilində də təhlükəsizlik sahəsində sabitliyin pozulması əlamətləri müşahidə olunur. Sistan və Bəluçistan əyalətinin Çabahar və Rask şəhərlərində hərbiçilərin və polisə hədəflərinə silsilə hücumlar həyata keçirilib. Yerli Daxili İşlər Nazirliyi polis və SEPAH arasında itkilər barədə məlumat verib.

Hücumları İslam Respublikasından ayrılmağı müdafiə edən radikal Ceyş əl-Adl

qrupunun bəluç separatçıları həyata keçirib. Sünni yaraqlılar İranın hüquq-mühafizə orqanlarına qarşı terror hücumlarının uzun tarixi var. Hüquq-mühafizə orqanlarının təhlükənin lokallaşdırıldığını bildirməsinə baxmayaraq, Tehrana müxalif peyk televiziya kanallarının qeyd etdiyi kimi, silahlı yaraqlılarla təhlükəsizlik qüvvələri arasında toqquşmalar aprelin 4-də də davam edib.

Bu ilin yanvarında Bəluç separatçıların əvvəlki hücumu İran və onun qonşuları arasında hərbi-diplomatik böhrana səbəb olub və Tehran Pakistanın yurisdiksiyası altında olan Ceyş əl-Ədl mövqələrinə cavab hücumlarına başlayıb. İslamabad da öz növbəsində oxşar hərbi əməliyyata başlamaq məcburiyyətində qalıb. Strategiya və Texnologiyaların Təhlili Mərkəzinin baş elmi işçisi Yuri Lyamin qeyd edib ki, Dəməşqdəki konsulluğa hücumdan sonra İran çətin vəziyyətdədir. "İran rəhbərliyi son aylarda İsrail və ABŞ-la açıq müharibəyə cəlb edilməmək üçün öz hərəkatlarını diqqətlə tənzimləyir, lakin İsrailin zərbəsi İranın əleyhdarlarının əvvəllər keçməməyə çalışdığı çox mühüm xətti keçib", - ekspert bildırıb. Tətilde kimin ölməsinin heç bir əhəmiyyəti yoxdur, baxmayaraq ki, onların ölümü İİKK üçün ciddi itkidir. Burada əsas olan hansı obyektin vurulduğudur". Konsulluq departamentinin hədəfli hərbi atəşə tutulması İranın özünün atəşə tutulmasına bərabərdir.

"Əgər İran diplomatik nümayəndəliklərindən birinə zərbə gözlənilməz ciddi cavabsız qalarsa, hamı bunu zəiflik əlaməti kimi qəbul edəcək", - Lyamin hesab edir. "Bu, bir tərəfdən İsraili, həm də onu deyil, birbaşa İrana qarşı daha aktiv hərəkatlərə təhrik edəcək, digər tərəfdən İranın regional müttəfiqlərinin müqavimətini sarsıda bilər. Üçüncüsü, vəziyyət öz ölkələrinin gücünə inam böhranına səbəb olur, hətta İran daxilində hakimiyyətin ən sadıq tərəfdarları arasında belə".

İranda son nəticədə hansı cavab variantının seçildiyini söyləmək çətin, lakin yuxarıda göstərilən səbəblərə görə İsrailə və ya onun diplomatik nümayəndəliklərindən birinə qarşı indikativ məhdud cavab zərbəsi variantı çox güman ki, birbaşa İrandan olacaq.

V.VƏLİYEV

**TƏHSİL EKSPERTİNDƏN
AÇIQLAMA**

“Sağlamlıq imkanları məhdud şagird və tələbələrə rastlaşdığım bir çox problem var ki, onlar inklüziv cəmiyyətin yaranmasına və ümumiyyətlə təhsilli əhəlinin yetişməsinə ciddi əngəllər törədir. Belə ki, müəssər infrastrukturunun olmadığı bir şəraitdə təhsillə bağlı proqramlar heç bir ciddi effekt verə bilməz”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında təhsil üzrə ekspert Kamran Əsədov deyib. O bildirib ki, nəqliyyat strukturu və küçələrin, yolların quruluşu sağlamlığı məhdud şəxslərin müstəqil hərəkətinə ciddi maneələr törədir: “Hətta dövlət qurumları, təhsil müəssisələri və şirkətlərin bir çoxunun binası da müəssərlik cəhətdən geri qalırlar.

Qonşu Türkiyənin və inkişaf etmiş Britaniyanın bu sahədəki işi ölkəmiz üçün nümunə sayıla bilər. Hər iki ölkədə sağlamlıq imkanları məhdud şəxslərə əlavə imtahan müddəti verilməklə yanaşı, onlar ehtiyaclarına uyğun imtahan materialları ilə də təmin edirlər. Ali təhsil müəssisəsinə qəbul olan tələbə isə nə dövlət, nə də universitetdən heç bir maddi dəstək almır. Belə dəstəyin olmaması qaçılmaz olaraq aşağı təminatlı ailələrdən gələn tələbələrə yolunu bağlayır. Təhsil haqqından başqa təhsillə bağlı dəstəkləyici texnoloji imkanlarının da alınmasını vacib hesab etsək, o zaman tələbənin nə qədər maddi çətinlik çəkdiyini başa düşə bilərik.

Britaniyada 12 milyon sağlamlıq imkanları məhdud insan yaşayır ki, bunun da 43%-i yaşlı əhali

“Səhiyyə və təhsil orqanları onu məhdudlaşdırmır”

qrupuna, 16%-i emək qabiliyyətini cavan yaşlarında itirmiş əhəlinin payına düşür. 2015-ci ildə Təhsil Departamentinin açıqladığı məlumata görə, ölkədəki şagirdlərin təxminən 18%-i bu və ya digər formada sağlamlıq imkanlarının məhdudiyətindən əziyyət çəkir. Güclü təhsil sistemi ilə ad çıxarmağına baxmayaraq, Britaniyada da sağlamlıq imkanları məhdud şəxslərin nəzərə çarpacaq dərəcədə qismi ya yalnız orta məktəb təhsilinə sahibdirlər, ya da heç bir təhsilləri yoxdur. Aparılan araşdırmalara görə, sağlamlıq imkanları məhdud insanların təxminən 30%-i heç bir təhsil dərəcəsinə sahib deyildir. Türkiyə əhalisinin (təxminən 70 milyon) 12,5%-i, yaxud 8,500,000-i sağlamlıq imkanları məhdud şəxs sayılır. 15 Bunlardan 1,100,000-i 4-18 yaş arası uşaq və yeniyetmələrdir. 16 2014-2021-ci il hesabatına əsasən, ölkədə sağlamlıq imkanları məhdud 259,282 uşaq və şagird (160,866-ı oğlan) təhsil almışdır. Bunlardan 160,000-ə çoxu sağlamlıq problemi olmayan həmyaşdılar ilə birlikdə orta məktəb təhsili almışlar ki, bu da inklüziv təhsilin müəyyən dərəcədə geniş yayıldığına dəlalət edir.

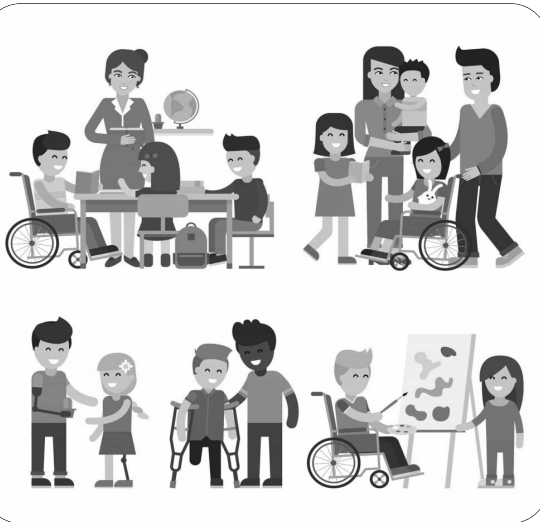
Ölkə əhalisinin 10,7%-i (137,710) sağlamlıq imkanları məhdud şəxslərdən ibarət olan Estoniyada bu qrupun 9214 nəfəri 0-15 yaş arası uşaq və yeniyetmələrdən ibarətdir. Avropa Birliyinə 2021-cü ildə qoşulan Estoniyada sağlamlıq imkanları məhdud uşaq və tələbələrə təhsillə təminatı istiqamətində nəzərə çarpacaq işlər görülmüşdür.

Hal-hazırda Azərbaycan təhsil sistemində inklüziv təhsil sistemi mövcud deyildir. Buna görə də sağlamlıq imkanları məhdud şəxslər xüsusi təhsil ocaqlarında təhsil alırlar. Lakin sevindirici haldır ki, Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyasının Fəaliyyət Planında

yaxın gələcəkdə (2015-2023) məktəbdə və ümumi təhsil müəssisələrinin inklüziv təhsil üzrə məqsədlə əlavə təhsil proqramlarının hazırlanması və həyata keçirilməsi nəzərdə tutulmuşdur. Effektiv təhsilin və dolğun inklüziv təhsil təminatının başlıca yollarından bir neçəsi infrastrukturun müəssərliyi, sağlamlıq imkanları

gü hiss olunur; böyüdülmüş və relyefli şrift ilə çap edilmiş vəsaitlər yoxdur, ümumi məktəblər üçün olan mövcud vəsaitlər isə görmə qüsuru olan uşaqlara az münasibdir. İbtidai məktəbdə xarici dilin tədrisinə 2-4-cü siniflərdə həftədə 1 saat ayrılır, bu da ilkin mərhələdə intensiv tədris prinsipinə ziddir. III və IV tip xüsusi (korreksiyaedici) ümumtəhsil müəssisələrində xarici dilin öyrənilməsindən danışdıqda öyrənilmənin psixofiziki xüsusiyyətlərini nəzərə almaq vacibdir, bunlar da növbəti əlamətlərə görə fərqlənirlər:

- görmə qabiliyyətinin pozulmasının xarakteri və dərəcəsi (tam korluqdan orta dərəcəli uzağı görməyə qədər; qlaukoma; anadangəlmə katarakta; görmə sinirinin atrofobiyası; vaxtından qabaq doğulmuşların retinopatiyası və s.);
- intellektual inkişafın səviyyəsi (yüksək normadan yüngül səviyyəli intellektual çatışmazlığa qədər);
- somatik xəstəliklərin mövcudluğu (bronxial astma, ürək damar sistemi xəstəlikləri, mədə-bağırsaq traktı xəstəlikləri, diabet, müntəzəm soyuqdeymələr);
- nevroloji simptomatika (asten-vegetiv pozuntular, nevropatiya, enurez, uşaq tserebral iflici, SDVQ);
- psixi pozuntuların mövcudluğu (epilepsiya, uşaq şizofreniyası);
- nitq pozuntularının olması (müxtəlif ağırlıqlı dizartriyanın olması, loqonevroz, rinolaliya, FFN, kəkələmə, nitq inkişafının gecikməsi);
- digər halların mövcudluğu (endokrin pozuntular, allergiya, neyrodermit). Xarici dilin öyrənilməsi tədris və kommunikativ məqsədlər güdür, göstərir ki, xarici dillə ana dili də daxil olmaqla məktəbin digər inzibati tələbləri arasında necə böyük fərq var, çünki orada kommunikativ tapşırıq əsasən oxuyanlar məktəbə daxil olana

məhdud şəxslər üçün adekvat vasitələrin təminatı və sağlamlıq imkanları məhdud şəxslərə uyğun tədris materiallarının hazırlanmasıdır. Estoniyada olduğu kimi, Azərbaycanda da məktəblərin xüsusi ehtiyacları olan şagirdlər üçün proqram hazırlanması və bu məsələyə məsul koordinator təşkil etməsini təklif edirik. Bundan başqa, sağlamlıq imkanları məhdud şəxslər üçün fərdiləşdirilmiş adekvat kurikulumların hazırlanaraq həm xüsusi təhsil ocaqlarında, həm də normal məktəblərdə tətbiq edilməsi inklüziv təhsilin inkişafına dəstək ola bilər”.

K.Əsədov deyib ki, görmə qüsuru olan uşaqlar üçün xüsusi məktəblərin təcrübələrinin öyrənilməsi göstərdi ki, xarici dilin öyrənilməsi zamanı şagirdlərlə tədrisə xüsusi metodiki yanaşma korrekativ-pedaqoji işin müasir təşkili sahəsi az işlənilib hazırlanmışdır: “Korların və zəif görənələrin hiss və görmə ilə mənimsəmələri üçün lazımı vəsaitlərin ciddi çatışmazlı-

qəder artıq həll edilmişdir. Görmə qüsuru və psixi geriliyi olan uşaqların xarici dili nisbətən müvəffəqiyyətli mənimsəmələri üçün fərdi yanaşma tələb olunur, yəni xarici dil müəllimi ilə gündəlik fərdi çalışmalar, bu da xüsusi məktəbin müasir şəraitində, demək olar ki, imkansız görünür

Xarici dil tədris predmeti kimi görmə qüsuru olan uşaqların əqli əməyinə əhəmiyyətli töhvə verir. Uşaqlarda lüğətdən, qrammatik məlumat kitabçalarından istifadə, tapşırılmış alqoritm üzrə tapşırıqların yerinə yetirilməsi, zəif görənələr və korlar üçün nəzərdə tutulmuş xüsusi kompyuter ləvazimatları və proqram təminatını istifadə edərək öyrədən kompyuter proqramları çərçivəsində işləmək kimi qabiliyyətlər inkişaf edir. Bütün bunlar sərbəst işləməyə kömək edir, özünüöyrətmə tələbatının inkişafı üçün zəmin yaradır.

Uşaq bağçasında da inteqrasiya olunmuş kor uşaqların öz çətinlikləri var. Kor körpələrin rejimli anları çətin gedir. Məsələn, istirahət vaxtı o, yatağa girməkdən imtina edir. Qrupdakı kor uşaqlar çox vaxt başqa uşaqlara mane olur: bir qayda olaraq, onlara oyuncaqlardan düzgün istifadə etməyi başa salmayana kimi, onlar oyuncaqlardan tamamilə istifadə edə bilmirlər. Onlara başqa uşaqlarla qarşılıqlı əlaqədə olmağı xüsusən başa salmaq lazımdır, əks təqdirdə, onlar gözü görün digərləri ilə oynaya bilməyəcəklər. Bundan başqa, qrupda gözü görün bütün uşaqlara kor uşaqlarla oynamağı öyrətmək lazımdır. Hətta adı ünsiyyəti də öyrətmək lazımdır.

Sağlam uşaqlarla inkişaf qüsurları olan uşaqların bir yerdə təhsil almasına dair mübahisələr indiyədək səngimək bilmir. Əlil uşağın uşaq bağçasında kollektivlə konfliktdən yayınmasına və təhsil proqramının öhdəsindən gəlməsinə necə kömək etmək olar, necə etmək olar ki, o, etmələrdə yorulmasın və özünə inamını itirməsin. Hər bir uşağın təhsil hüququ var. Səhiyyə və təhsil orqanları onu məhdudlaşdırmır. Bu prosesdən hər iki tərəf udur. Bununla yanaşı, hələ bilinmir hansı tərəf daha çox qazanır – buna daha çox ehtiyacı olan əlil uşaq, yoxsa xeyirxahlıq və tolerantlıq dərsləri keçən adi uşaqlar”.

Səbinə Hüseynli

Məsciddən gecə klubuna...

FELYETON

Deyir, bir gəda Gəncədə məsciddən nə az, nə çox, düz 20 min manat oğurlayıb. Məsciddə 20 min manat haradan imiş, deyən olsa, cavabı belə olar ki, ağzında müsəlman deyirsən də, öz də hansı aydayıq, Ramazanda. Nə bilim uşağının universitetə girməsini, övladının attestat imtahanından keçməsinə, dövlət qulluğunda ən yüksək nəticə göstərən oğlunun iş düzəlməsi üçün filan məmura yol tapmasını, qızının ərə getməsi üçün yaxşı bir adamın onun qarşısına çıxmasını, qardaşı oğlunun vəzifədə bir pillə də irəliləməsinə, bacısı qızının 3 qızdan sonra bir oğlan doğmasını, ginekoloq həkimin, sən ancaq keysəriyyə ilə doğa bilərsən, deməsinə, uşağına ev almaq üçün ipoteka kreditlərinin insafa yaxın gəlməsini, evinə televizor, paltaryuyan almaq üçün bankların kredit

faizlərini aşağı salmasını, nə bilim axı 3-5 il ərzində xəstə balasını sürüdüüyü həkimdən şəfa tapmasını, evi olmağına görə evləne bilməyən balasına ev almasını, inəyinin bu il də doğmasını, ta nə bilim, rayondan yaxa qurtarıb Bakıya köçməsinə, qayınana ilə birlikdə yaşamamasını, ərinin xəyanət etməməsinə, daha nələr, nələr arzu edənlərin hamısı Ramazan ayının bu əziz günlərində məscidə gedir, nəzir-niyaz edir ki, “Qurani-Kərim”in də göylərdən yerə nazil olduğu bu müqəddəs günlərdə bəlkə Allah-təala səsini eşidər, onu arzularına çatdırar.

Beləliklə, camaat yeməyib-icməyib, əlindəki beş qəpiyini aparıb dilək tutub, dua edib, neçə rükət namaz qılıb, sonra da məsciddəki qutuya salıb ki, ehsan olsun, arzuları da çin olsun.

Yəqin yığılan pullar da məscidin adablaşmasına, imkansız insanların bir yarağının düzəlməsinə sərf olunacaqdı...

Bu gəda haradansa peyda olub, bir yolla, bir vasitə ilə məscidin həmin qutusunu ələ keçirib. Açıb görüb nə? Pul dəstə-dəstə. Say ki, bitəcək. Düz 20 min manat, qoyub cibinə, iz tutub Bakıya. Nə edib, nə edib bəs pulu? Nə edəcək, gecə klublarından birində bir gecədə 20 mini sovurub göyə.

İndi bu gədanı hansı cəza gözləyir, desəniz, cavabı belədir ki, onu hüquqi və cismani cəza gözləyir. Hüquqi başlanıb. Aid orqanlar onun haqqında artıq cinayət işinə başlayıb.

Lakin cismani cəzası hələ qarşıdadır. O dünyaya ki, vasil olacaq, qarşısında iki qapı görecekdir. Deyəcək bəlkə bu dünyadır da, nə istəsə, edə bilər. Elə cənnət qapısına yavaşca əkiləcək istəyəndə, “ey qafil”, - deyən bir səs onu düz cəhənnəm qazanına atacaq. Bütün cəhənnəm əhli bu qazanda bir burum qaynayanda, bu gəda iki burum qaynayacaq. Çünki buna sual olunacaq ki, ə, nakişi, məsciddən götürdüyün pullar bir ayıb, onu gecə klubunda xərcləməyin isə bir ayıb. Ə, gəda, o 20 mini xərcləməyə yer tapmırdın? Di, qayna ki, qaynayasan...

Mətanət Məmmədova

“Əgər ABŞ kimi bir dövlət Azərbaycan Prezidentinə zəng edirsə...”

“Antoni Blinken adi bir dövlətin deyil, super güc mərkəzi olan ABŞ-nin Dövlət katibidir. Blinkenin başqa bir dövlət başçısına zəng etməsi adi hal deyil. Əgər o, bir dövlətin Prezidentinə zəng edirsə, deməli bu dövlət ABŞ-nin siyasətində və rəhbərliyinin gözündə kifayət qədər yüksək mövqedə durur. Bildiyiniz kimi bu gün Ermənistanın Baş naziri Nikol Paşinyan, Avropa Komissiyasının Prezidenti Ursula fon der Leyen və ABŞ Dövlət katibi Antoni Blinkenin görüşü keçiriləcək. Görüşdə Ermənistanla bağlı əməkdaşlıq məsələləri müzakirə olunacaq. Şübhəsiz ki, Antoni Blinken də gözəl başa düşür ki, Azərbaycan bu görüşdən narazıdır. Azərbaycan rəhbərliyi birmənalı şəkildə bildirib ki, bu görüşdə inkluzivlik təmin edilməyib. Yeni Ermənistanla birtərəfli əlaqələrin genişləndirilməsi bölgədəki vəziyyəti gərginləşdirir və Azərbaycanın maraqlarına ziddir. Blinken bildirib ki, bu görüş digər dövlətlərə, o cümlədən, Azərbaycana qarşı yönəlməyib. Amma bu, siyasi bir gedişdir”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında politoloq Nadir Şəfiyev deyib.

Onun sözlərinə görə, əslində bu, doğru addım deyil: “Çünki görüşdə iqtisadi və siyasi məsələlərlə yanaşı, hərbi əməkdaşlıq məsələlərinin də müzakirəsi nəzərdə tutulub. Siyasi cəhətdən məsələlər müzakirə olunursa və bölgənin digər dövlətlərinin maraqları nəzərə alınmırsa, bu, həmin dövlətlər üçün narazılıq doğuran bir həldir.

Bir neçə gün öncə Blinken fransalı həmkarı ilə birgə mətbuat konfransında iştirak edib. Bu konfransda Fransa XİN rəhbəri sərsəm bəyanatlarla çıxış edib, hətta deyə bilirik ki, Azərbaycanı təhdid edib. Ermənistanın Azərbaycan torpaqlarını 30 il işğal altında saxlamasını Fransa rəhbərliyi görməzdən gəlirlər. Həmin mətbuat konfransında iştirak edən Blinken bu məsələlərlə bağlı heç bir mövqə bildirməyib. Cinayət törədilərkən qatilin yanında olan adam da bu məsələdə məsuliyyət daşıyır. Təsəffüf deyil ki, Azərbaycan Prezidenti ABŞ Dövlət katibinə dövlətimizin gözləntilərindən, eyni zamanda narazılıqlarından danışmış. Bütün bunların

bugünkü görüşdə nəzərə alınb-alınmayacağını deyə bilmərəm. Əsas odur ki, dövlət başçısı İlham Əliyev Azərbaycanın məsələ ilə bağlı mövqeyini artıq bildirib. Bu mövqeyi bildirməkdə digər bir xüsusi məqam isə odur ki, dünyada ABŞ-nin sözünün qarşısında söz deyə biləcək çox böyük bir iki dövlət var. Azərbaycan nə təcrid olunmayıb, nə həmin dövlətlər kimi BMT TŞ-nin üzvü deyil, nüvə silahına malik deyil, amma öz müstəqil siyasətini ortaya qoyacaq bir dövlətdir”.

“Hesab edirəm ki, Azərbaycan Prezidentinin ortaya qoyduğu mövqə şübhəsiz ki, nəzərə alınacaq. Birbaşa səsləndirilməsə belə şüuraltı olaraq ABŞ siyasətçiləri artıq mövqeyimizi dərk edir. Onlar da bilirlər ki, Azərbaycanın əlində kifayət qədər imkanı var ki, müəyyən mexanizmlərdən istifadə edərək onların bölgədəki siyasətinə əngəl törətsin.

Sonda yenə də qeyd edim ki, Prezident İlham Əliyev və Antoni Blinken arasında olan danışığın əhəmiyyəti bir neçə aspektdən ibarətdir. Birincisi, bu Azərbaycan dövlətinin və rəhbərliyinin səviyyəsinə xəbər verir. İkincisi, aparılan siyasətdə qəbul olunacaq qərarlarda bölgədə Azərbaycan kimi bir dövlətin varlığı nəzərə alınmalıdır. Üçüncüsü, Azərbaycan bildirir ki, əgər lazım gəlsə dövlət siyasətimizdə korreksiya etməyə hazırdır, həmçinin qərar qəbul edərkən heç kəmdən və heç nədən çəkinmir”, - deyə o əlavə edib.

Ləman Sərraf

Uşaqlar niyə etdiklərini boyunlarına almırlar?

“Heç bir uşaq yalan danışaraq, oğurluq edərək dünyaya gəlmir”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında uşaq, yeni-yetmə və yetkin psixoloqu Nigar Ağabağirova deyib. Psixoloq bildirib ki, yalan danışmaq, oğurluq etmək, kiməsə zərər vermək həyatda qazanılan vərdişlərə aiddir: “Uşaqlar niyə etdiklərini boyunlarına almırlar? Bunun bir çox psixoloji səbəbi ola bilər.

Həmin səbəblərə günahlandırılmaq, cəzalandırılmaq qorxusu, diqqət çəkmək məsələsi aiddir. Məsələn, uşaqlar diqqətdən məhrum buraxıldıqlarında, yaxud daha az diqqət gördükdə yalan danışmağa, şişirdilmiş yalanlara başlayırlar. Bununla da onlar ailə üzvlərinin, ətraf-dakıların diqqətini çəkməyə çalışırlar. Bunu bacarırlar da.

Çox avtoritar, sərt rejimli ailələrdə də bu görünür ki, uşağa daha çox qadağalar qoyulur. Uşaq da düşünür ki, mən səhv etmişəm, bunun nəticəsi mənim üçün pis olacaq, cəzalandırılacam. Bundan qaçış üçün yalan danışmağa başlayır.

Yalan danışmaq qorxusu ailə üzvlərindən qaynaqlanır. Valideynlər övladlarının səhv hərəkətində belə onların yanında olmalıdırlar. Uşaq hansısa səhv hərəkəti etdikdə qorxmada, çəkinmədən bunu valideyninə bildirməlidir. Təbii ki, ən birinci, valideyn bu şəraiti yaratmalıdır ki, uşaq çəkinməsin, hansısa səhvi olanda bunu valideyninə bildir-

PSIXOLOQ İZAH ETDİ

sin. Valideynlər də bir zaman uşaq olduqlarını unutmamalıdırlar. Əgər özlərini uşağın yerinə qoya bilsələr, empatiya qura bilsələr, övladları ilə düzgün ünsiyyət qura bilsələr. Bundan sonra da istəməz uşaqların davranışlarında da o mənfi əzəlməyə başlayacaq”.

“Günümüzdə evdən qaçıb gedən, intihar edən yeniyetmələrin həyat hekayələrinə nəzər salsaq, görürük ki, onlar valideynləri ilə doğru-düzgün ünsiyyəti olmayan yeniyetmələrdir. Əgər onlar valideynləri ilə normal ünsiyyət qura bilsəydilər, o addımları atmayacaqdılar. Daha düzgün qərarlar verə bilsəydilər.

Əgər biz valideynlər övladımızın doğru danışmasını, özünü doğru aparmasını istəyiriksə, əvvəlcə özümüz doğru danışmalıyıq, davranışlarımızdakı mənfiyyətləri korreksiya etməliyik. Çünki biz övladlarımız üçün nümunəyik. Deyirlər ki, nə dediyin önəmli deyil, nə etdiyən önəmlidir. Yeni davranışlar sözlərdən də önəmlidir. Ona görə də uşaqlarımız bizim etdiklərimizə baxaraq onları kopyalayırırlar. Biz özümüz düzgün danışmalıyıq ki, bunu övladımızdan istəyə bilək.

Ailə fərdlərinin sayı çox olan ailələrdə digər ailə üzvlərinin də uşağın tərbiyəsində rolu var. Təkcə ana və atadan asılı olmur. Bəzən ana-ata düz danışır, digər ailə üzvləri isə yalan danışır. Uşaq bunu görür. Uşağın tərbiyəsində bütün ailə üzvləri məsuliyyət daşıyırlar” - deyə o əlavə edib.

Söylü Ağazadə

Terrorun dini

Son vaxtlar global qüvvələr və bir çox Qərb dairələri tərəfindən bütün dünyada müsəlmanlara qarşı təbliğat aparılır, onlar vəhşi, terrorçu, pis bir cəmiyyət kimi qələmə verilir. Hətta bəzən qərb dairələri hardasa terror təşkil edəndə qəsdən müsəlman xalqlara mənsub bir-iki nəfər tapırlar və ondan istifadə edirlər. Yaxın Şərqi soxulmağa bəhanə əldə etmək üçün ABŞ dövləti tərəfindən öz əhalisinə qarşı təşkil edilən 11 sentyabr terroru da bu qəbildəndir. Nəticədə dünya xalqlarının gözündə müsəlmanları qorxulu bir varlıq kimi göstərməyə çalışırlar. Bu siyasətin arxasında çox dərin və ideoloji məqsədlər dayanır ki, bunu da başa düşənlərin sayı çox azdır. Halbuki, faktlar əksini deyir və bu günkü dünyanın real mənzərəsi tamam başqadır. Ona görə də, çox danışmağa ehtiyac yoxdur, gəlin sadəcə faktlara baxaq.

Elçin Bayramlı

Dünyada ən yüksək qətl nisbəti:

1. Honduras (Xristianlıq)
2. Venesuela (Xristianlıq)
3. Beliz (Xristianlıq)
4. El Salvador (Xristianlıq)
5. Qvatemala (Xristianlıq)
6. Cənubi Afrika (Xristianlıq)
7. Sent Kitts və Nevis (Xristianlıq)
8. Baham adaları (xristianlıq)
9. Lesoto (Xristianlıq)
10. Yamayka (Xristianlıq)

Dünyanın ən təhlükəli cinayətkar qrupları:

1. Yakuza (dini yoxdur)
2. Aqber (Xristianlıq)
3. Wa Singh (Xristianlıq)
4. Yamayka Boss (Xristianlıq)
5. Primero (Xristianlıq)
6. Aryan Qardaşlığı (Xristianlıq)

Dünyada ən yüksək oğurluq səviyyəsi:

1. Danimarka və Finlandiya (Xristianlıq)
2. Zimbabve (Xristianlıq)
3. Avstraliya (Xristianlıq)
4. Kanada (Xristianlıq)
5. Yeni Zelandiya (Xristianlıq)
6. Hindistan (Hinduizm)
7. İngiltərə və Uels (Xristianlıq)
8. ABŞ (Xristianlıq)
9. İsveç (Xristianlıq)
10. Cənubi Afrika (Xristianlıq)

Dünyanın ən böyük narkotik kartelləri:

1. Pablo Eskobar - Kolumbiya (Xristianlıq)
2. Amadou Karrillo - Kolumbiya (Xristianlıq)
3. Carlos Leder Germain (Xristianlıq)
4. Griselda Blanco - Kolumbiya (Xristianlıq)

5. Xoakin Quzman - Meksika (Xristianlıq)
6. Rafael Karo - Meksika (Xristianlıq)

Beynəlxalq təşkilatların statistikasına görə, bəzi saxtakar qüvvələr isə iddia edirlər ki, dünyada zorakılığın, terrorun səbəbkarı İslamdır və bizim də buna inanmağımızı istəyirlər.

Gəlin indi də tarixi faktlara baxaq:

1. Birinci Dünya Müharibəsini kimlər törətdi?
2. İkinci Dünya Müharibəsini kimlər törətdi?
3. Avstraliyada 20 milyona yaxın aborigeni kim öldürdü?
4. Yaponiyada Naqasaki və Xirosimaya atom bombalarını kim atdı?
5. Cənubi Amerikada 100 milyondan çox qırmızıdərilini kim öldürdü?
6. Şimali Amerikada 50 milyona yaxın hindunu kim öldürdü?
7. Kimlər 180 milyondan çox afrikalıni Afrikadan qul kimi qaçıdırıb, onların 88%-i yolda okeanlara atıb öldürdü?

Bunların heç birinin cavabı “müsəlmanlar” deyil!

Terrora gəldikdə, dünyanın bütün bölgələrində terror təşkilatları var. Çoxu da müsəlman olmayan ölkələrdə. Lakin onların törətdiyi terror aktlarını birçə dəfə belə xristian terroru, buddist terroru deyə təqdim edildiyini görmüsünüzmü? Xeyr, görə də bil-məzsiniz.

Müsəlman ölkələrində yaradılmış terror təşkilatlarının isə istisnasız olaraq hamısının Qərb dairələrindən təşkil olunduğunu, maliyyələşdiyini və silahlandırıldığını faktlar da sübut edir, təşkilatçılar özləri də etiraf edib. Məsələn ABŞ-in ən yüksək rəsmiləri Əl-Qaidəni, İŞİD-i yaratdıqlarını etiraf ediblər. Bu təşkilatlarda birçə nəfər belə müsəlman yoxdur. Çünki müsəlmanın kim olduğunu Quran açıq aşkar şəkildə təsvir edib. Bunlar sadəcə müsəlman libasına bürünmüş zombilər, satanistlər və hər cür narkotika ilə yaşayan canilərdir.

Dindarlar terror törətmirlər. Terroru atistlər törədir demək də doğru olmaz. Bəli, terrorun “dini” var, lakin bu islam, xristianlıq, induizm filan deyil, satanizmdir. Yalnız şeytana etiqad edənlər, şeytani xüsusiyyətlərə malik olanlar, zombilər terror törətməyə qadırlar.

Əli Kərimli qoyun oğrusunu da “siyasi məhbus” kimi təqdim edir

Dağıdıcı müxalif partiya baş bilənlərinin səhv siyasət aparmaları nəinki onların özələrinə, ümumilikdə rəhbərlik etdikləri təşkilatlar üçün də ciddi problemlər yaradır. O mənada ki, siyasi partiyalar cəmiyyət tərəfindən qəbul edilmir, seçkilər də işə acınacaqlı məğlubiyyətə düşür olurlar. Hazır ki, siyasi proseslərə əsasən demək ki, bu gün dağıdıcı müxalifət əvvəlki illərə nisbətən daha ağır vəziyyətdədir. Çünki, Azərbaycan cəmiyyətinin onlara olan qəzəb və nifrəti fonunda xarici ağaları ilə də münasibətləri heç də ürək açan deyil. Səbəbi xarici anti-Azərbaycan qüvvələrin, xüsusi ilə də, erməni lobbisinin onların qarşısında qoyduğu şərtlərin böyük hissəsinin hələ də yerinə yetirə bilməmələridir.

Düzdür verilən tezislərə uyğun işləri qurub, sosial şəbəkələr vasitəsi ilə böhtan kampaniyası aparır və dezinformasiya xarakterli informasiya tirajlayırlar. Lakin bu fəaliyyət xarici mərkəli şəbəkələri qane etmir. Onlar dağıdıcı müxalifətdən daha çox şey tələb edirlər. Məsələn, Azərbaycanda qarşılıqlı yaratmaq, ictimai siyasi sabitliyi pozmaq və İrəvanda revansistlərin çağırışlarına cavab vermək. Bu tələblərin icrası mümkün olmadığından dağıdıcı müxaliflərlə xarici şəbəkə arasında bir-birinə inamsızlıq yaranıb. Vəziyyətin əleyhinə olduğunu anlayan AXCP sədri Əli Kərimli, “Milli Şura”nın sədri Cəmil Həsəni, Şura üzvü Gültəkin Hacıbəyli və AXCP-dəki trollar xalqa qarşı qeyr-etik ifadələr səsləndirməklə, bir növ ağalarının gözündə yüksəlməyə ümid edirlər.

Ümumiyyətlə görünən ondan ibarətdir ki, dağıdıcı müxalifət istər 44 günlük Vətən savaşında, istərsə də üç rəngli bayrağımızın Xankəndində ucaldılmasından sonra geniş və əhatəli şəkildə cəmiyyətdə çəşqinlik yaratmağa hesablanan fəaliyyət yolu tuturlar. Bu da onu deməyə əsas verir ki, xarici maraqlı dairelərin göstərişlərini yerinə yetirmək Ə.Kərimli, C.Həsəni, A.Hacı və digərləri üçün daha önəmlidir.

Əli Kərimli açıq şəkildə Kocayarı və Sarkisyanın mövqeyini müdafiə edir

Ermənistanın diz çöküb, təslim olmasından sonra AXCP sədri Ə.Kərimli demək olar ki, hər gün sosial şəbəkələrdə tərribat xarakterli statuslar paylaşır, internet TV-lər də açıqlamalar yayımlayır. Bu cür separatçı mövqə daha çox Vətən Müharibəsində ələdə olunan parala qələbədə sonra daha geniş xarakter almışdı. Ə.Kərimli gah deyirdi ki, sərhəd keçid məntəqəsi yaradılmıyacaq, gah da iddia edirdi ki, Laçına gedərkən rus sülhməramlılarından icazə almalı olacağıq.

Başqa bir sayıqlamasında isə Ə.Kərimli bildirdirdi ki, Xankəndi, Xocalı, Ağdərə və digər ərazilərimizə getmək mümkün olmayacaq. Lakin bu bayquş bir daha yanıldı. Azərbaycan həm Laçın sərhəd keçid məntəqəsi yaratdı, həm də Laçına sərbəst olaraq gediş gəlişi təmin edildi. Oktyabrın 15-də isə Müzəffər Ali Baş Komandan, Yenilməz Sərkərdə, Prezident İlham Əliyev Xankəndində, Xocalıda, Əsgəranda, Ağdərədə, Xocavənddə və digər ərazilərimizdə üçrəngli bayrağımızı ucaltdı.

Noyabrın 8-də isə Xankəndi şəhərində Ali Baş Komandan, Prezident İlham Əliyevin komandanlığı ilə qələbə paradı keçirildi. Bununla da bütün suallara cavab verildi və Prezidentimiz göstərdi ki, nəyi, necə və nə zaman etməyi yalnız O bilir. Əgər Ə.Kərimli və digərlərində siyasi mədəniyyət və cəsəret olsa idi, bundan sonra siyasətdə qalmağı özlərinə abır, həya edərdilər, xalqdan üzr istəyər və siyasətdən gedərdi. Lakin görüldüyü kimi, siyasətə

gəlir mənbəyi kimi baxan Ə.Kərimli nəinki siyasətdən getmək haqqında addım atır, əksinə həyasız və abırsız hərəkətlərini və davranışlarını daha geniş formada davam etdirir. Bəzən beynəlxalq təşkilatlara müraciət edən Ə.Kərimli Azərbaycana qarşı sanksiyaların tətbiq olunması çağırışı ilə çıxışlar edir. Ümumilikdə baş verənlər göstərir ki, Azərbaycana qarşı çirkin kampaniyanın aparılmasında xaricdəki antimillilərlə dağıdıcı müxalifət eyni mövqedən çıxış edirlər.

Bir qədər əvvəl Ə.Kərimli ABŞ Dövlət Departamentinə məktub ünvanlayaraq ABŞ dövlətinin Azərbaycana sanksiyalar tətbiq olunmasını xahiş etmişdir. Eyni müraciəti xaricdəki antimillilərlə də müxtəlif beynəlxalq təşkilatlara və dövlətlərə ünvanmışlar. Arzu etdikləri nəticəni əldə edə bilməsələr də görünən ondan ibarətdir ki, hər iki ünsür Azərbaycana qarşı erməni lobbisinin istəyinə uyğun fəaliyyət ortaya qoyur.

Əli Kərimli cibgiriş edən, qarətlər törədən şəxsləri də “siyasi məhbus” hesab edir

Diqqətçəkən məqamlardan biri də ondan ibarətdir ki, dağıdıcı müxalif ünsürlərin əsas aparıcı məxluqu olan AXCP sədri Əli Kərimli və ətrafında olanlar xaricdə olduğu kimi daxildə də qarışıqlıq yaratmaq üçün müxtəlif vasitələrdən istifadə edirlər. Məsələn bəzən iddia edirlər ki, filankəs siyasi mənsubiyyətinə görə həbs olunub. Halbuki həbs edilən şəxs heç bir siyasi partiyanın üzvü deyil, digər tərəfdən konkret cinayət törədən insanı “siyasi məhbus” olaraq təqdim edilməsinə cəhd göstərilməsi hüquqdan anlayışlarının olmadığına göstəricidir. Baxmayaraq ki müəyyən hallar da Ə.Kərimli özünü “savadlı hüquqşünas” kimi təqdim etməyə çalışır və bu yöndə əzbərlədiyi mülki və cinayət məəcəlləsindən müddəalar səsləndirir. Ancaq səslənən bu sayıqlamaların heç bir əsası yoxdur. Əgər belə olmasa idi Ə.Kərimli qoyun oğrusunu, evə daxil olub qarət törədən, ictimai nəqliyyatda cibgiriş edən və bu kimi digər əməllərinə görə həbs olunan şəxsləri “siyasi məhbus” kimi təqdim edib, hay-küy qaldırmazdı. Məsəl var deyər, “qanun şahdır, şah qanun deyil”. Azərbaycan hüquqi, demokratik dövlətdir. Hər kəs, kimliyindən, milliyətindən, statusundan asılı olmayaraq qanun qarşısında bərabər hüquqa malikdir. Şantaj və hay-küylə istintaqa və məhkəmələrə təzyiq etmək mümkün deyil.

İLHAM ƏLİYEV

“Bu gün elmi populyarlığı məktəbə daşımaq lazımdır”

“Elmin populyarlaşdırılması, kütləviləşdirilməsi bir intellektual həyat tərzidir, cəmiyyətin inkişafı, həmin cəmiyyətin elmi göstəricilərinin yüksəlməsi üçün çox vacib nüansdır”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında təhsil eksperti Elmin Nurizadə deyib.

O bildirib ki, biz bəzən elmi kütləviliklə akademik elmi fəaliyyəti o qədər uzaq tutmuşuq ki, cəmiyyətimizin elmə olan zəif münasibətinin səbəbi də bu olub: “Belə olmamalıdır. Bu gün dünyada belə bir tendensiya hökm sürür ki, artıq elmi populyar ədəbiyyatlar elmin təbliğinin əsas vasitəsinə çevrilib. Nə yaxşı ki, bizim ölkələrdə də son illərdə belə yaxşı ənənə yaranıb. Əsasən də, qardaş Türkiyədən məşhur elmi populyar müəlliflər Cəlal Şengör, İlber Ortaylı kimi alimlər dəvət olunur.

Nəşriyyatlarımız elmi populyar müəlliflərin ədəbiyyatlarını çap edir. Az da olsa bu istiqamətdə irəliləyişlər var. Amma bunlar ürekaçən deyil.

İndi gənclərin elmə marağını artırmaq üçün əsas üsullardan biri elmi populyarlığa meydan açılmasıdır. Mənim əsas fəaliyyət istiqamətlərimdən biri də elmi populyar janrdır. Bunun inkişafı üçün əlimdən gələni etməyə hazırım. Birinci, mən və mənim təşkilatımda bu işi görən gənclərə şərait yaradılmalıdır. Müxtəlif layihələr həyata keçirilməlidir. Mediaya dəstək fondu jurnalistlər üçün müsabiqə elan edir, Elm və Təhsil Nazirliyi müəllimlər üçün qrant müsabiqəsi elan edir. O zaman elmi akademik qurumlardan biri, özəl təşkilat da elmi populyar janrın inkişafı üçün belə bir müsabiqə elan etsin. Biz də layihə verək, həmin layihəni məmnuniyyətlə işləyək. Bu hələ bir addımdır”.

“İkinci məsələ ilə bağlı danışanda həmişə “MM” təkrarını vermişəm. Elmi populyar

janrın inkişafı üçün bizdə iki məsələ vacibdir: birinci “M” məktəb, ikinci “M” isə media-dır. Bu gün elmi populyarlığı məktəbə daşımaq lazımdır. Parta arxasında olan uşaq elmi çətin, əcaib, qəliz sahə kimi yox, maraqlı, həyatın təbii mexanizmi, addığı hər addımda görə biləcəyi realıq kimi qəbul etməlidir və onu sevməlidir. Şagirdlər üçün xüsusi proqram hazırlanmalı, həmin proqram onları yaş səviyyəsinə uyğun olaraq ədəbiyyatlar daxil edilməli və elmi elmə olan

münasibət bu cür inkişaf etməlidir.

Bu gün bizim media elmi populyarlığın, kütləvilik inkişafı, onun müdafiəsi və təbliği, problemin aradan qaldırılması üçün çox da böyük iş görmür. Təbii ki, bu istiqamətdə mövzular işləyən, problemə toxunan dəyərli jurnalistlərin haqqına girmək istəmirəm. Onlara min dəfə təşəkkür edirik. Amma ümumi götürəndə bu, belə deyil. Televiziya ilə ümumiyyətlə danışmağa dəyməz. Televiziya ələmiz elmin populyarlaşdırılmasına sadəcə maraqlı deyillər. Düşünürük ki, reyting gətirməyəcək. Bəli, təbii ki, bu, digər şou proqram, məlum aparıcıların verilişləri kimi reyting gətirməyəcək. Amma bunları nizama saldıqda, cəmiyyətin sevimlisinə çevrildikdə çox böyük baxış sayına sahib olacaqdır. Bu istiqamətdə onlayn media və audio vizual resurslar ələndən gələni etməlidir.

Elm və təhsil televiziyası mütləq olmalıdır. İnternet üzərindən zəif də olsa, fəaliyyət göstərənələr var. Böyük mənada TV-dən danışmıram. Bu, bizi kədərləndirir. Dövlət tərəfindən çox gözəl layihə həyata keçirildi. 150 cildlik dünya ədəbiyyatı seriyası nəşr olundu. Nə yaxşı olardı ki, elmi populyar seriyanın çapı ilə bağlı dövlət tərəfindən layihə həyata keçirilirdi. Burada da 100 ədəd ən məşhur kitab dilimizə çevrilirdi. Görüləsi işlər çoxdur” - deyir o əlavə edib.

Söylü Ağazadə

Ana südü olmasa, uşaqlara nə vermək olar?

“Təbii ki, bütün uşaqların keyfiyyətli inkişafını, normal çəki, boy artımını təmin etmək üçün orqanizmin immun sistemini gücləndirmək üçün, vitamin və mineral defisitini körpənin orqanizmindən azad etmək üçün yaxşı olar ki, bütün analar uşaqlarına ana südü versinlər”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında pediatr Sevda Novruzova deyib.

O bildirib ki, ana südü olmaması hansı hallarda müşahidə olunur: “Bəzən analar doğuşdan sonra südlərinin azlığından və uşağın doymamasından şikayət edirlər. Bu baxımdan süni qidalara keçmək məcburiyyətində qalırlar. Bütün analara doğum evlərində, uşaq poliklinikalarında bu məlumatlar verilməlidir ki, ilk ana olduğu vaxtlardan bir müddət sonra süd axını daha da yaxşılaşdır və normal süd ifrazı müşahidə olunur. Südü azdır deyib uşağı süni qidaya keçirməyin mənası yoxdur. Onsuz da, yeni doğulmuş uşağın mədəsi də kiçik olduğuna görə ananın südü ona kifayət edir. Amma müəyyən xəstəliklər var ki, təbii ki, burada ana südü ilə qidalanma əks göstərişdir.

Bu olduğu təqdirdə ana nə etməlidir? Analara südünü başqa süni qidalarla əvəz etməlidirlər. İlk olaraq onu çatdırmaq istəyirəm ki, ana südü ilə tərkib etibarilə

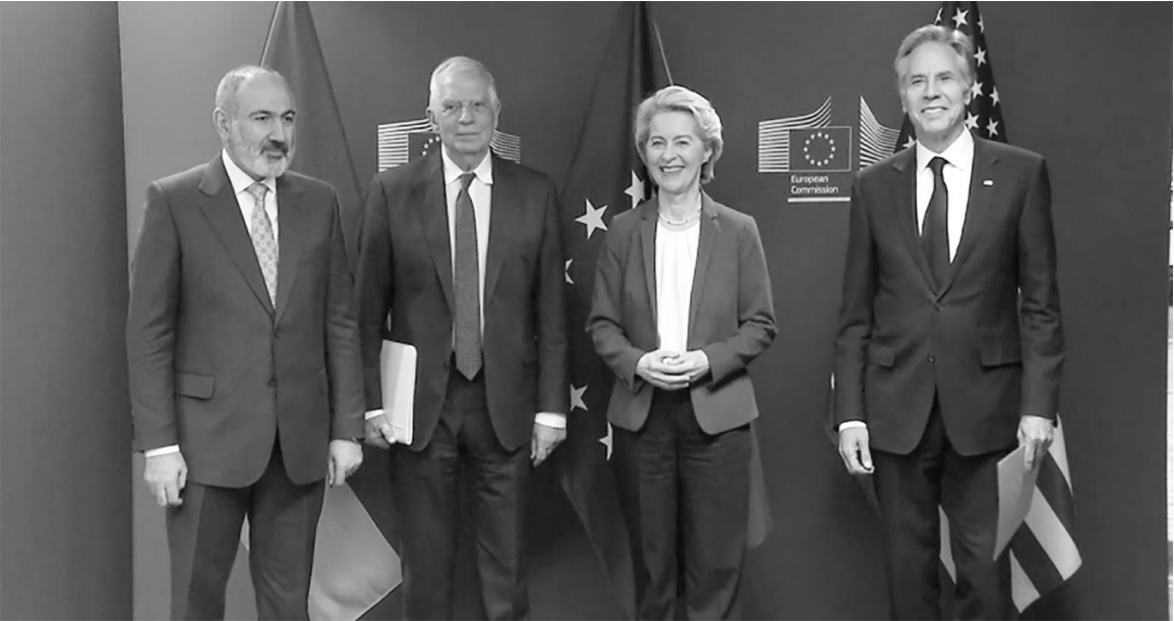

PEDIATR MÜNASIBƏT BİLDİRDİ

ən yaxın süd keçisi südüdür. Amma onu da hamı tapmayı bilər. Süni qidaların tərkibində olan komponentlər ana südünün tərkibinə uyğun olaraq hazırlanır və məcburiyyət qarşısında analar süni qidalardan istifadə etmək məcburiyyətində qalırlar. Amma hamıya məsləhət odur ki, əgər uşağınızın sağlam, normal inkişafının sürətli getməsinə istəyirsinizsə, həm fiziki, həm də əqli inkişafının yüksək olmasını istəyirsinizsə, uşaqlarınızı ana südü ilə qidalandırın”.

Söylü Ağazadə

“5 aprel görüşü Ermənistanın dağılmasının yol xəritəsidir”

“Qərbin məqsədi Cənubi Qafqazda ona tamamilə sadıq siyasi rejimlər görməkdir, amma İlham Əliyev bunu qəbul etmir və mübarizəni davam etdirir”

Siyasi Tədqiqatlar İnstitutunun direktoru Sergey Markov Ermənistanın baş naziri, ABŞ dövlət katibi və Avropa Komissiyasının rəhbərinin aprelin 5-də Brüsseldə keçirilən, həm Moskvanın, həm də Bakının əleyhinə olduğu qalmaqallı görüşünü “Moskva-Baku” portalına şərh edib. Müsahibəni oxucularımıza təqdim edirik.

- **Mariya Zaxarova Ermənistanın baş naziri, ABŞ dövlət katibi və Avropa Komissiyasının rəhbərinin Brüsseldə keçiriləcək görüşü ərəfəsində Ermənistanın dağılması üçün “yol xəritəsi”nin hazırlandığını və bu görüşün bundan sonra bütün Cənubi Qafqazda sabitliyin**

pozulmasına səbəb olacağını deyib. Bakı da bu görüşə sərt reaksiya verib.

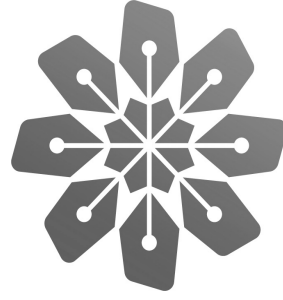
- Bu görüşdən Rusiya və Azərbaycana, həmçinin Ermənistan xalqına qarşı sui-qəsd gözləmək olar. Ermənistan xalqı Rusiya ilə münasibətləri pozmaq istəmir. Rusiya Federasiyasında yaşayan ermənilər respublikanın özündə yaşayanlardan daha çoxdur.

İrəvanla Paris arasında sui-qəsd əməkdaşlığı var. Biz görürük ki, Fransa Xarici İşlər Nazirliyinin rəhbəri Azərbaycanı böyük beynəlxalq tədbirə- BMT-nin COP29 iqlim konfransına ev sahibliyi etmək hüququndan məhrum etməyə çağırır.

Və kifayət qədər qərribə paralel aparır: deyirlər ki, Azərbaycan Ukraynaya münasibətdə guya özünü Rusiya kimi aparır. Yəni, bu cür təbliğat paralelləri aparılır. Beləliklə, Fransa Rusiyanın düşmən imicini təbliğ etdiyi kimi, Azərbaycanın da Avropanın düşməni imicini təbliğ etməyə çalışır.

Bir gün əvvəl Fransanın Ermənistandakı səfiri “kollektiv Qərb”in “formasiyasına” uyğun gəlməyənlərə qarşı mübarizədə güman edilən “əlamətləri” vurğulamaq məqsədi daşıyan yüksək səslə bəyanatla çıxış etdi. O, Fransanın KTMT üzvü olan dövlətə silah verən ilk NATO ölkəsi olduğunu bəyan edib. Bu “biz əla oğlanlarıq” kimi səslənir. Özünü tərifləməsən, heç kim səni tərifləməyəcək.

Eyni zamanda, Qərb məqsədinin Ermənistanı silahla doldurmaq olduğuna inanmıram. Niyə... Onsuz da aparıcı “qaynar” nöqtələr- Ukrayna, Yaxın Şərq üçün onun lazımı qədər silahı yoxdur. Ona görə də hesab edirəm ki, Qərb aprelin 5-də Brüsseldə hərbi əməkdaşlığa dair bəzi sənədlər imzalarsa belə, Ermənistanı yalnız silahla təmin etmək görüntüsü yaradacaq. Qərb Ermənistanı hərbi əməkdaşlığa yaxınlaşdırmaq istəyir.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə “Azərbaycan Respublikasının dünya birliyinə inteqrasiyası, region ölkələri və digər dövlətlərlə, beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlığının inkişaf etdirilməsi” istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb.

onların siyasi üstünlüyü üçün şərait yaratmaq.

Ermənistan Ukraynanın taleyini o mənada təkrarlamaq bilər ki, Ukraynada hər şey Kiyevin Qərblə “dostluq etmək” və bununla da öz problemlərini həll etmək istəməsi ilə başlayıb, lakin Qərbin Ukraynadan istifadə etməyə başladığı vəziyyətə düşüb. İndi Ukrayna bunun əvəzini ödəyir. Eyni vəziyyət Ermənistan üçün də mümkündür. Ermənistan öz problemlərini Qərbin hesabına həll etmək istəyir. Amma bütün bunlar Ermənistanın Qərb maraqlarına xidmət etməsi və bunun üçün ən ağır əvəz ödəməsi ilə bitə bilər.

- **Ermənistanın hansı addımı Rusiya üçün “qırmızı xətt”ə çevrilə bilər?**

- Rəsmi İrəvanın indiki siyasəti ilə bağlı Rusiya faktiki olaraq sərt mövqe tutmayıb. İrəvanın Rusiya ilə münasibətləri kəsmək və Qərb simasında Rusiya Federasiyasının düşmənləri ilə sıx əməkdaşlıq qurmaq cəhdləri Rusiya rəhbərliyinin həqiqətən də xoşuna gəlir.

Bəli, bu gün biz Xarici İşlər Nazirliyinin təmsil olunduğu rəsmi Moskvadan İrəvanın siyasətinə mənfi reaksiya görürük. Amma yenə də həm Ermənistan rəhbərliyi, həm də xalqı üçün xəbərdarlıq xarakterli daşıyır. Bu, Ermənistan rəhbərliyinin Qərbe yaxınlaşmaq qərarlarının hansı ciddi nəticələrə gətirib çıxara biləcəyi barədə məlumat və xəbərdarlıq kampaniyasıdır. Respublikanın dağılmasının “yol xəritəsi”nin dili də buradan qaynaqlanır.

Eyni zamanda, mənə, biz Ukrayna ətrafında yaranmış vəziyyətdən heç bir nəticə çıxarmamışıq. Biz ölkələrin əhalisi ilə işləməliyik. Moskva gözləyir ki, nə vaxtsa erməni əhalisi Paşinyanı dəstəyindən məhrum edəcək. Və Ermənistanın Rusiyaya dost hakimiyyətləri indiki baş naziri vəzifəsindən uzaqlaşdıracaq və Ermənistanı yenidən özünə çevirəcək.

Tərcümə - Elçin Bayramlı

Banka borcumuzu ödəyə bilmiriksə, bizi nə gözləyir?

“Mülki Məcəllənin 443-cü maddəsinə əsasən, öhdəliyini icra etməyən borclu kreditora dəyərmiş zərərin əvəzini ödəməyə borcudur. Zərər bu Məcəllənin 21-ci maddəsində nəzərdə tutulan qaydalara uyğun müəyyənləşdirilir”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında vəkil Turan Abdullazadə deyib. O, sözlərinə belə davam edib: “Borclu icranı gecikdirdikdə kreditor ona öhdəliyin icrası üçün zəruri vaxt təyin edə bilər. Əgər borclu öhdəliyi bu müddətdə də icra etməzsə, kreditor öhdəliyin icrası əvəzinə zərərin əvəzinin ödənilməsini tələb edə bilər.”

VƏKİL AÇIQLADI

yetirmədiyi üçün azadlıqdan məhrum edilə bilməz.

Belə ki, İnsan hüquqları üzrə Avropa Konvensiyasının 4 sayılı Protokolunun 1-ci maddəsinə əsasən, heç kəs müqavilə üzrə öhdəliyini icra edə bilmədiyi üçün azadlıqdan məhrum edilə bilməz.

Bəs nə zaman həbs edilə bilər?

Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 306.1-ci maddəsinə əsasən, qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə qətnaməsini, hökmünü, qəraradını, qərarını və ya əmrini qərəzli olaraq icra etməmə və ya həmin məhkəmə aktlarının icrasına maneçilik törətmə - iki min manatdan dörd min manatadək miqdarda cərimə və ya üç yüz iyirmi saatdan dörd yüz səksən saatadək ictimai işlər və ya iki ilədək müddətə islah işləri və ya üç ilədək müddətə azadlığın məhdudlaşdırılması və ya üç ilədək müddətə azadlıqdan məhrumetmə ilə cəzalandırılır.

Yeni siz borcunuzu ödəmək iqtidarında olmadığınızı görə deyil, borcun qaytarılması barədə əleyhinizə çıxacaq olan qətnaməni qərəzli olaraq icra etməməyə görə azadlıqdan məhrum edilə bilərsiniz.

Yeni, məsələn sizin 5000 AZN hansısa banka borcunuz var. Ayda 200 manat ödəniş etsəniz belə sizi məsuliyyətə cəlb edə bilməyəcəklər. Çünki bu halda sizdə qərəzli niyyət yoxdur. Ona görə də məsləhətim ondan ibarətdir ki, məsuliyyətə cəlb olunmaq istəmirsiniz hər ay az-az da olsa ödəniş etsinlər”.

Ayşən Vəli

İcranı gecikdirmiş borclu gecikdirmə nəticəsində vurduğu zərər üçün və gecikdirmə zamanı təsadüfən baş vermiş icra mümkünsüzlüyünün nəticələri üçün kreditor qarşısında məsuliyyət daşıyır. Borclu onun risk dairəsinə daxil olan öhdəliklərin icra edilmədiyi bütün hallar üçün cavabdehdir.

Özgeçsinin pul vəsaitini qanunsuz saxlamaqla, onu qaytarmaqdan boyun qaçırmaqla, onun ödənilməsinə digər şəkildə gecikdirməklə və ya başqa şəxsin hesabına pul vəsaitini əsassız əldə etməklə və ya toplamaqla ondan faydalanmağa görə həmin vəsaitin məbləğindən faizlər ödənilməlidir. Qanunda və ya müqavilədə ayrı qayda nəzərdə tutulmayıbsa, faizlərin miqdarı pul öhdəliyinin və ya onun müvafiq hissəsinin icra edildiyi gün üçün bank uçot dərəcəsi ilə müəyyənləşdirilir. Borc məhkəmə qaydasında tutulduqda məhkəmə kreditörün tələbini qərarın çıxarıldığı gün üçün bank uçot dərəcəsinə əsas götürməklə təmin edə bilər. Lakin borclu müqavilə üzrə öhdəliyini yerinə

Evlərdən 15 min manatlıq qızıl əşyaları oğurlayan keçmiş məhkum yaxalanıb

Polis əməkdaşları Bakıda evlərdən 15 min manatlıq qızıl-zinət əşyaları oğurlamaqda şübhəli bilinən şəxsi saxlayıblar. Bu barədə Daxili İşlər Nazirliyinin (DİN) Mətbuat xidmətindən məlumat verilib.

Bildirilib ki, paytaxtı Yasamal Rayon Polis İdarəsinin 29-cu Polis Şöbəsi əməkdaşlarının keçirdikləri tədbirlərlə rayon ərazisində 2 evdən 15 min manatlıq qızıl-zinət əşyaları və mobil telefon oğurlamaqda

şübhəli bilinən, əvvəllər də eyni əmələ görə məhkum olunmuş Anar Əzizov saxlanılıb. Araşdırma aparılır.

“SƏS” qəzetinə abunə kampaniyası davam edir!

«SƏS» QƏZETİNƏ
ABUNƏ OLMAQ İSTƏYƏNLƏR
AŞAĞIDAKI YAYIM
ŞİRKƏTLƏRİ İLƏ ƏLAQƏ
SAXLAYA BİLƏRLƏR

1. Azərpoçt Poçtdaşıma Mərkəzi – 0125984955, 0552004544
2. Azərmətbuat Yayım MMC – 0124411991, 0124404694
3. Səma Mətbuat Yayım – 0125940252, 0503336969
4. Pressainform MMC – 0125115191, 0504560835, 0553156002
5. Qaya Mətbuat yayım – 0125667780, 0502352343
6. Qasid Mətbuat Yayım – 0124931406, 0124938343
7. F.Ş.Ruhid Hüseyinov – 0124349301, 0505357898
8. Ziya LTD – 0124977696, 0503067744

1 nüsxə 1 aylığı 13.20 AZN

6 aylıq 79.20 AZN

1 illik 158.40 AZN

ABUNƏÇİLƏRİMİZİN
XİDMƏTİNDƏYİK
Müraciət, şikayət, yazı,
təbrik və başsağlıqlarınızı
dərc etməyə hazırıq!

İslamda “uşaq orucu” deyə bir qayda var?

“Uşaq orucu” deyə bir anlayış yoxdur. Lakin həddi buluğa çatmamış uşaqlar əgər oruc tutmaq istəsələr, tab gətirənə qədər tuta, sonra açə bilərlər. Çünki onlara oruc vacib olmadığı üçün orucu yarımçıq açmaq da günah deyil. Lakin oruc tutmaq mükəlləf olan müsəlmanlara fərzdır. Mükəlləf dedikdə, ağıllı, müsəlman, sağlam, muqim (yəni səfərdə olmayan) və həddi-bülüğa çatan şəxslər nəzərdə tutulur. Həddi-bülüğ isə qızlarda 9, oğlanlarda 14 yaş götürülür.

Yeni, həddi-bülüğ hər ölkədə şəraitə, təbiətə görə müxtəlifdir”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında ilahiyyatçı Tural İrfan deyib.

İlahiyyatçı hesab edir ki, uşaqlar əgər oruc tutmaq istəsələr qarşısını almaq olmaz, bir şərtlə ki, sağlamlıq problemi yaranmasın: “Lazım gələrsə, həkimlə məsləhət etmək lazımdır. Quran oxumaq, namaz qılmaq uşaqlar üçün xoşgörüldür. Ancaq oruc tutmaq bir qədər zəhmət tələb edən, daha ciddi məsələ olduğu üçün uşaqlar barədə diqqətli olmaq lazımdır. Həmçinin bəzi ailələr uşaqları məcbur edirlər, oruc tutmayanda danlayırlar. Bu doğru deyil”.

“Din məhəbbətdir. İkrəh etmək olmaz. Təşviq etmək, həvələndirmək daha yaxşıdır. Oruc sağlamlığın rəhnidir. Amma oruc səhər dan üzə ağarmamışdan başlayaraq

ELAN

27.12.2022-ci ildə DSX tərəfindən Əhmədov Arif Akif oğluna verilmiş 0012500 sayılı Xidməti vəsiqə itdiyi üçün etibarsız hesab edilsin.

AYDINLIQ GƏTİRİLDİ

gün batana qədərdir. Günortaya qədər oruc yoxdur”,- deyə o əlavə edib.

Ləman Sərraf

Baş redaktor:
Bəhruz Quliyev

Ünvanımız:
Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyli
küçəsi, 66.

Şəhadətnamə: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az

“ƏLİNCƏ” AZƏRBAYCAN XEYRİYYƏ
CƏMIYYƏTİNİN ORQANI.
QƏZET 1991-Cİ İL
YANVARIN 11-DƏN ÇIXIR
Tel: 598-33-90
Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi
ilə müəllifin mövqeyi
üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet bazar və
bazar ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur

Tiraj: 3200